

Jarmo Olkkonen, Heikki Pääkkönen

Ajoneuvokatsastajan koulutus

Saimaan Ammattiopistossa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Insinööri (YAMK)

Ajoneuvotekniikka

Opinnäytetyö

29.4.2019

TIIVISTELMÄ

Tekijät Otsikko	Jarmo Olkkonen, Heikki Pääkkönen Ajoneuvokatsastajan koulutus Saimaan ammattiopistossa
Sivumäärä Aika	32 sivua + 3 liitettä 29.4.2019
Tutkinto	Ajoneuvotekniikan YAMK
Tutkinto-ohjelma	Ajoneuvotekniikan tutkinto-ohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Ajoneuvotekniikka
Ohjaajat	Lehtori Pertti Ylhäinen Osaamisaluepäällikkö Pekka Hautala Koulutuspäällikkö Ari Turunen, Saimaan ammattiopisto
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella ajoneuvokatsastajan koulutuksen järjestäminen Saimaan ammattiopisto Sampossa. Työssä selvitettiin, onko toisen asteen oppilaitoksessa mahdollista ja tarkoituksenmukaista kouluttaa ajoneuvokatsastajia.</p> <p>Kaakkois-Suomen sekä Kymenlaakson ja Etelä-Savon alueen katsastusyriyten näkemys uusien autokatsastajien tarpeesta alueella pyrittiin selvittämään lomakekyselyllä sekä sen epäonnistuttua puhelimitse tehdyllä haastattelulla. Lisäksi perehdyttiin katsastuskoulutusta koskeviin lainsäädännön vaatimuksiin. Työssä tarkastellaan myös alan muutosta ja arvioidaan katsastajien tarvetta alueella erilaisten lakimuutosten myötä.</p> <p>Tutkimuksen perusteella katsastajien tarve alueella ei vaikuta erityisen suurelta eikä koulutuksen aloittamista voi pitää tarkoituksenmukaisena. Katsastuskoulutusta voisi antaa toisen asteen oppilaitoksessa, mutta se olisi toteutettava katsastajan pohjakoulutusvaatimuksista johtuen ammatti- tai erikoisammattitutkintona. Työn tuloksena laadittiin mahdolliselle katsastuskoulutukselle opetussuunnitelma.</p>	
Avainsanat	Katsastajan koulutus, katsastustoiminta

ABSTRACT

Authors Title	Jarmo Olkkonen, Heikki Pääkkönen Vehicle Inspector Training in Saimaa Vocational College
Number of pages Date	32 pages 3 appendices 29.4.2019
Degree	Master's degree
Degree Program	Automotive Engineering
Professional major	Automotive Engineering
Supervisors	Pertti Ylhäinen, Senior Lecturer Ari Turunen, Head of Department
<p>The purpose of this thesis was to plan training for vehicle inspectors in Saimaa Vocational College Sampo, and find out, if it is possible and appropriate to train vehicle inspectors in Vocational School.</p> <p>The focus of this thesis was to find out the need for new vehicle inspectors in southeast Finland and Southern Savonia. The methods used in this thesis were written inquiry, and after it failed, an interview by phone and getting familiar with the requirements of the legislator. The study also deals with the changes in the area of vehicle inspection and discusses the laws that regulate the whole vehicle inspection activity.</p> <p>The result of this study shows that it is possible to give this kind of education in Vocational School, but it has to be updating education due to the requirements for basic training and working experience for vehicle inspectors. The study also discovered that there is no need for new vehicle inspector training in the area, and therefore, it is not reasonable to start the education. However, as a result of this thesis a syllabus for possible inspector training was created.</p>	
Keywords	Vehicle inspector training, Vehicle inspection

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Työn tarkoitus ja tavoite	2
3	Katsastajan koulutus	2
3.1	Katsastustoimintaa koskevat säädökset	2
3.2	Katsastajan koulutus	3
3.3	Nykyinen koulutustarjonta	4
4	Katsastusala muutoksessa	5
4.1	Muutokset henkilö- ja pakettiautojen katsastusväleissä	5
4.2	Katsastusvälimuutoksen vaikutus	6
4.2.1	Ensirekisteröidyt henkilöautot	6
4.2.2	Liikennekäytössä olevien henkilöautojen lukumääräinen kehitys	8
4.3	Määräaikaikatsastusten määrien arviointi	10
4.4	Katsastajien teoreettinen määrä	13
5	Kysely katsastusyriyksille	14
5.1	Määräaikaikatsastajien tarve Kaakkois-Suomessa	14
5.2	Kyselyn suunnittelu	14
5.3	Alueen määrittäminen	15
5.4	Katsastustoimipaikat	17
5.5	Kyselyn sisältö ja toteutus	20
6	Tulokset	21
6.1	Kyselyn vastaukset	21
6.1.1	Kysymykset 1 ja 2	21
6.1.2	Kysymykset 3 ja 4	21
6.1.3	Kysymys 5	22
6.1.4	Kysymys 6	22
6.1.5	Kysymys 7	22
6.1.6	Kysymys 8	22
6.2	Tulosten pohdinta	23

6.3	Kyselyn toimivuuden analysointi	24
7	Päätös koulutuksen järjestämisestä	25
8	Koulutuksen järjestäminen	25
8.1	Koulutuslupa	25
8.1.1	Koulutuksen järjestäjää sekä kouluttajaa koskevat vaatimukset	26
8.1.2	Katsastajien koulutusvaatimus	26
8.2	Opetussuunnitelma	28
8.3	Kustannus	29
9	Yhteenveto	30
	Lähteet	31
	Liitteet	
Liite 1	Kysely Kaakkois-Suomen katsastustoimipaikoille	
Liite 2	Yhdellä luvalla kaikkia lajeja, Etelä-Saimaa 2.4.2019	
Liite 3	Katsastajakyselyn vastaukset	
Liite 4	Opetussuunnitelma	
Liite 5	Laki ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain muuttamisesta	

1 Johdanto

Ajoneuvojen katsastustoiminta vapautui kilpailulle vuonna 1994, jolloin yksityisten katsastustoimipaikkojen perustaminen tuli mahdolliseksi, mikäli matkaa lähimpään valtion katsastustoimipaikkaan oli vähintään 60 km. Seuraavana vuonna etäisyysvaatimus poistui lainsäädännöstä ja yksityisten katsastustoimipaikkojen perustaminen lähti toden teolla liikkeelle. Alkuvaiheessa toimipaikkojen piti suorittaa kaikkien ajoneuvojen katsastuksia, mutta vuonna 2014 voimaan tullut katsastuslain muutos mahdollisti sen, että katsastustoimipaikalla tai katsastusluvan hakeneella autokorjaamolla voidaan suorittaa pelkkiä henkilöautojen määräaikaikatsastuksia.

Katsastajan työtä saa tehdä määrätyt edellytykset täyttävä henkilö, joka on saanut asianmukaisen koulutuksen. Asianmukainen koulutus tarkoittaa Traficomien hyväksymää määräaikaikatsastajan koulutusta, johon hakevan täytyy täyttää lainsäätäjän määrittelemät peruskoulutus- ja työkokemusvaatimukset.

Tämän työn aihe, selvitys koulutuksen järjestämisen tarpeesta, sai alkunsa K1 Katsastajien esittämästä huolesta, jonka mukaan Kaakkois-Suomen alueella katsastajan koulutusta ei tänä päivänä juuri ole tarjolla. Huoli johtui lähinnä siitä, että alueellisen koulutuksen puutteesta johtuen on olemassa vaara, että koulutukseen hakeutuvat katsastajat jäävät palaamatta alueelle ja alueen toimipaikkojen on vaikea saada koulutettua henkilökuntaa.

2 Työn tarkoitus ja tavoite

Tämän työn tarkoitus on selvittää koulutuksen tarve sekä edellytykset koulutuksen järjestämiselle toisen asteen oppilaitoksessa yhteistyössä alueella toimivien katsastusalan yrittäjien kanssa. Työssä selvitetään Kaakkois-Suomen sekä Kymenlaakson ja Etelä-Savon alueen katsastusyrittysten näkemys uusien autokatsastajien tarpeesta alueella.

Toisena tavoitteena on laatia katsastajan koulutuspaketti, jolla koulutetaan uusia henkilöautojen määräaikaikatsastuksia suorittavia katsastajia Saimaan ammattiopisto Sampossa. Tämä paketti laaditaan vain siinä tapauksessa, että oppilaitoksessa päätetään ottaa kyseinen koulutus tarjottavien koulutusten listalle.

Työ toteutettiin Kaakkois-Suomen katsastustoimipaikoille suunnattuna kyselytutkimuksena, jolla haluttiin selvittää alueellinen katsastajatarve. Tämän lisäksi tutustuttiin lainsäätäjän koulutusta koskevaan lainsäädäntöön ja sen vaatimuksiin koulutuksen sisällön sekä koulutuksen järjestäjää ja kouluttajaa koskevien vaatimusten selvittämiseksi. Materiaalia käytettiin myös siihen, että sen perusteella laadittiin koulutukselle opetussuunnitelma (liite 3).

3 Katsastajan koulutus

3.1 Katsastustoimintaa koskevat säädökset

Ajoneuvojen katsastustoiminta on lakisääteistä, siitä määrätään ajoneuvolain (1090/2002) kuudennessa luvussa. Laki ajoneuvojen katsastustoiminnasta (957/2013) ja Liikenne- ja viestintäministeriön asetus ajoneuvojen katsastushenkilöstön jatkokoulutuksesta ja muusta ammattitaidosta (199/2014) käsittelevät myös ajoneuvojen katsastustoimintaa sekä katsastuksen suorittajia. Katsastustoiminnassa on noudatettava hallintolakia (434/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Katsastustoimintaan vaikuttavia määräyksiä löytyy lisäksi Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksesta ajoneuvojen katsastustoiminnan laadunhallinnanjärjestelmistä ja katsastustoimipaikalla säilytettävistä asiakirjoista (198/2014).

Ajoneuvolaki määrittää myös ajoneuvoluokat, niiden tyyppihyväksyntämenettelyn, ajoneuvojen rakenteet sekä niihin tehtävät muutokset, ympäristöominaisuudet, ajoneuvojen

hyväksymisen liikenteeseen sekä ajoneuvojen rekisteröinnin käytänteet. Kyseisessä laissa on myös määritelty luvanvaraiset korjaustoiminnot.

Tässä työssä keskitytään lähinnä ajoneuvolain lukuun 6, ajoneuvojen määräaikaikatsastusta koskeviin määräyksiin sekä lakiin ajoneuvojen katsastustoiminnasta (957/2013).

Opetuksen suunnittelussa huomioidaan kaikki edellä mainitut lait tarpeellisilta osiltaan.

3.2 Katsastajan koulutus

Laissa ajoneuvojen katsastustoiminnasta. 957/13.12.2013. 17 § sanotaan:

Katsastajalta edellytetään peruskoulutusta ja jatkokoulutusta. Jatkokoulutus koostuu määräaikaikatsastuskoulutuksesta ja siihen liittyvästä harjoittelusta, erikoiskoulutuksesta sekä määräajoin toistuvasta täydennyskoulutuksesta.

Katsastajalta edellytetään lisäksi alalle soveltuvaa ajoneuvojen korjaamokokemusta tai vastaavaa kokemusta sekä jatkokoulutukseen liittyvää käytännön kokemusta katsastustehtävistä.

Laissa ajoneuvojen katsastustoiminnasta määrätään, ettei katsastustoimintaa saa suorittaa ilman katsastuslupaa (957/13.12.2013, 2 luku). Lain 3. luvussa määrätään myös katsastustoiminnasta vastaavaa henkilöä sekä katsastuksen suorittajaa koskevista määräyksistä, jotka esitellään myöhemmin kohdassa koulutukseen hakeutuvaa koskevat vaatimukset.

Katsastajan jatkokoulutukseen, määräaikaikatsastuskoulutukseen, hakeutuvan peruskoulutuksena on autoalan perustutkinto täydennettynä ammatti- tai erikoisammattitutkinnolla tai teknikon tai insinöörin tutkinto soveltuvalta tekniikan alalta.

Ammattitutkinto (AT) on perustutkintoa syvällisempi tai kohdistuu rajatumpiin työtehtäviin ja erikoisammattitutkinto (EAT) on ammattitutkintoa syvällisempää ammatin hallintaa tai monialaista osaamista, joka on työelämän tarpeiden mukaan kohdennettua. (Tutkinnot. 2019.)

Ammattitutkinto mahdollistaa toimimisen vain määräaika- ja valvontakatsastustehtävissä, kun taas erikoisammattitutkinto antaa mahdollisuuden kouluttautua suorittamaan myös muita katsastuksia. (Laki ajoneuvojen katsastustoiminnasta).

Mikäli katsastajan koulutukseen hakeutuvalla ei ole vaadittavaa koulutus pohjaa autoalan perustutkinnon lisäksi, alalle soveltuva ammatti- ja erikoisammattitutkinto on mahdollista suorittaa ennen katsastajan koulutusta. Soveltuvia tutkintoja ovat esimerkiksi autoalan ammatti- tai erikoisammattitutkinto korjaamopalvelujen osaamisalalta. Ammattitutkinnon laajuus on 150 osaamispistettä (OSP) ja erikoisammattitutkinnon 180 OSP. Näiden tutkintojen sisällöt ovat luettavissa opetushallituksen ePerusteista, AT (Ajoneuvoalan ammattitutkinnon perusteet) ja EAT (Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto).

Näistä ainakin ammattitutkinto on mahdollista suorittaa myös Saimaan ammattiopistossa, mikäli tarvetta ilmenee.

3.3 Nykyinen koulutustarjonta

Ajoneuvojen katsastustoiminnasta vastaavien ja katsastuksia suorittavia henkilöitä kouluttavien yhteisöjen tulee olla liikenne- ja viestintäviraston, Traficom, hyväksymiä. Traficom valtakunnallisesti hyväksymät katsastajien kouluttajat (Ajoneuvokatsastajien koulutusta tarjoavat yhteisöt 2018) ovat

- A-Katsastus Oy, Helsinki
- Akefi Oy, Mikkeli
- HelppoKatsastus Oy, Helsinki
- K1 Katsastajat Oy, Raisio
- Oulun ammattikorkeakoulu Oy, Oulu
- Turun ammattikorkeakoulu Oy, Turku
- Turun Katsastus Center Oy, Turku
- Yksityisten Katsastustoimipaikkojen Liitto ry, Helsinki.

Luettelosta voidaan todeta, että maantieteellisesti katsottuna katsastajien kouluttajat sijoittuvat pääsääntöisesti itä- ja länsisuunnassa lähes kokonaan Etelä- ja Länsi-Suomen puolelle. Akefi Mikkeliässä on ainoa, joka kouluttaa katsastajia Itä-Suomen alueella. Tämä johtaa usein siihen, että kun katsastajaksi haluava lähtee muualle Suomeen opiskelemaan katsastajaksi, niin on helppo jäädä työskentelemään lähelle opiskelupaikkakuntaa opintojen jälkeen.

4 Katsastusala muutoksessa

Tässä luvussa tarkastellaan määräaikaikatsastusvälimuutoksen vaikutusta määräaikaikatsastusten lukumäärään henkilöautojen osalta. Kohdealueeksi valittiin Kymenlaakson, Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon talousalue ja arvioinnin aikaväliksi vuodet 2016–2023. Arviointipohjana käytettiin Traficomien henkilöautojen ensirekisteröintitiedostoa (Ajoneuvojen ensirekisteröinnit maakunnittain 2001–2019. 2019.) sekä liikennekäytössä olevien henkilöautojen tiedostoja (Liikennekäytössä olevat henkilöautot 31.12.2007–2018. 2019.) vuosilta 2009–2018. Henkilöautomäärät kerättiin tiedostoista vuosittain ja maakunnittain ja näistä muodostettiin taulukot 1 ja 2.

4.1 Muutokset henkilö- ja pakettiautojen katsastusväleissä

Ennen 20.5.2018 voimaan astunutta katsastusvälimuutosta henkilö- ja pakettiautojen katsastusväli on ollut seuraavanlainen (Katsastusajankohdat ajoneuvoluokittain 19.5.2018 asti 2019):

- Ensimmäinen määräaikaikatsastus on suoritettava viimeistään 3 vuoden kuluttua käyttöönottopäivästä.
- Kolmannen vuoden katsastuksen jälkeen on vapaavuosi, jolloin ajoneuvoa ei tarvitse katsastaa.
- Vapaavuoden jälkeen ajoneuvo on katsastettava vuosittain käyttöönottopäivämäärään mennessä.

Henkilö- (M1-luokka) ja pakettiautojen (N1-luokka) katsastusväli on 20.5.2018 alkaen seuraavanlainen (Katsastusajankohdat ajoneuvoluokittain 19.5.2018 asti. 2019):

Ajoneuvo on katsastettava ensimmäisen kerran viimeistään 4 vuoden kuluttua ajoneuvon käyttöönottopäivästä.

Ensimmäisen katsastuksen jälkeen on katsastus suoritettava viimeistään 2 vuoden kuluttua edellisestä katsastuksesta.

Kun käyttöönottoajankohdasta on kulunut yli 10 vuotta, on ajoneuvo katsastettava vuosittain (viimeistään vuoden kuluttua edellisestä katsastuksesta). Huom! Jos ajoneuvo katsastetaan 8–9 vuoden kuluttua käyttöönottopäivästä, esim. 8 v:n 5 kk:n ikäisenä, seuraava katsastus on suoritettava kuitenkin viimeistään 10 v:n 0 kk:n ikäisenä. Jos ajoneuvo katsastetaan yli 9 vuoden kuluttua käyttöönottopäivästä, seuraava katsastus on suoritettava viimeistään vuoden kuluttua.

4.2 Katsastusvälimuutoksen vaikutus

Seuraavaksi arvioidaan 20.5.2018 voimaan tulleen katsastusvälimuutoksen aiheuttama muutosta henkilöautojen katsastusmääriin ja sitä kautta ajoneuvokatsastajien määrän tarvetta lähitulevaisuudessa. Ajoneuvojen katsastusvälimuutoksen vaikutusta tutkittiin vuodesta 2016 alkaen. Vuosi 2009 on ensimmäinen, joka vaikuttaa vuoden 2019 katsastusmääriin vähentämällä henkilöautojen katsastusmääriä 20.5.2019 alkaen. Laskennassa ja arvioinnissa on käytetty Traficomien ensirekisteröinti- ja liikennekäytössä olevien autojen tilastoja. Katsastusvälimuutos on tullut voimaan kesken vuotta 2018. Tästä johtuen vuodesta 2019 alkaen katsastusmääriä tarkasteltaessa näissä laskelmissa on hieman virhettä. Tämän työn kannalta tuo virhe ei kuitenkaan ole oleellinen, koska tavoitteena on ainoastaan löytää suuruusluokka sille, kuinka paljon tämä lakimuutos vaikuttaa henkilöautojen määräaikaikatsastusmääriin ja sitä kautta henkilöautojen määräaikaikatsastajien lisäkoulutustarpeeseen.

4.2.1 Ensirekisteröidyt henkilöautot

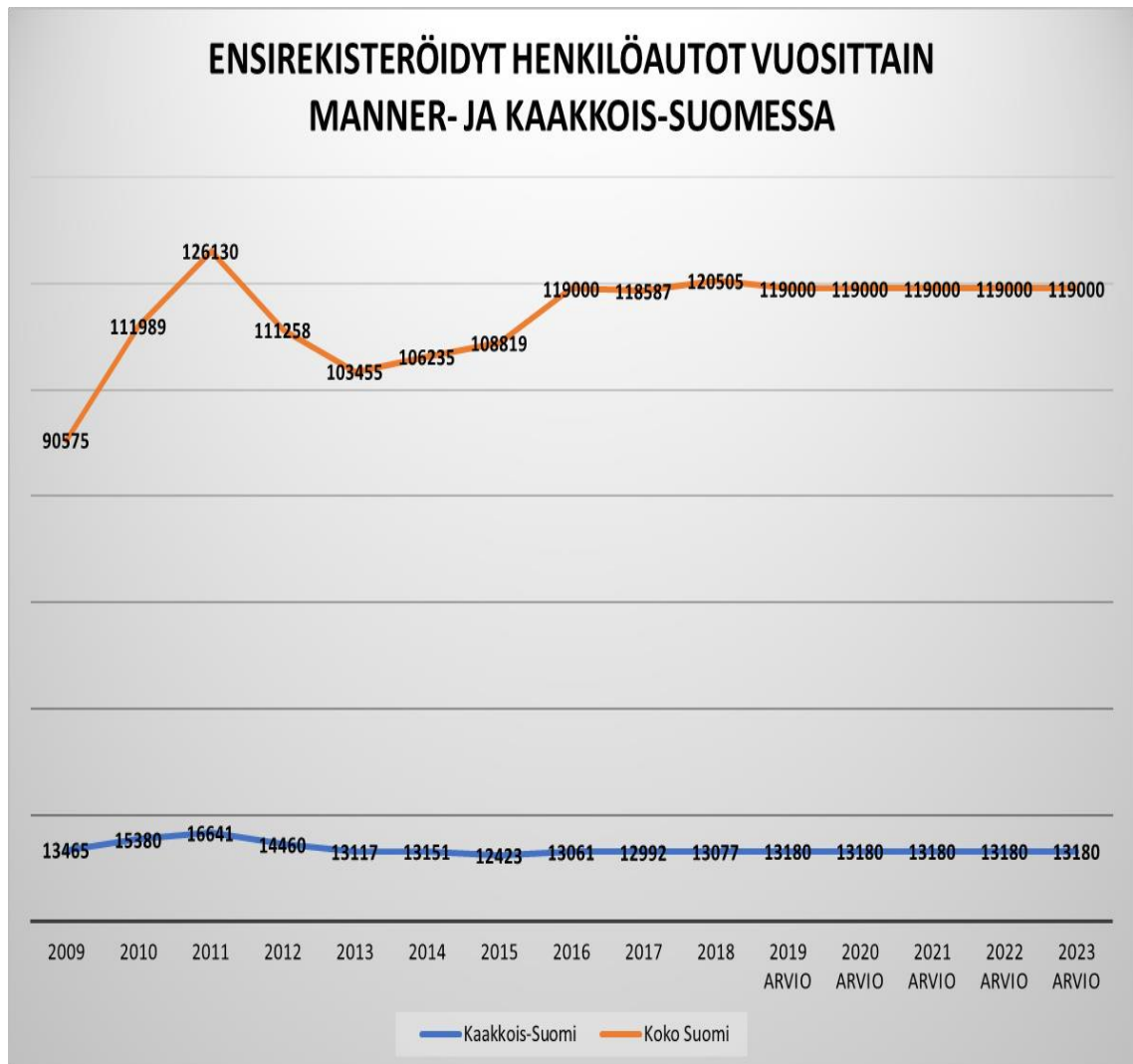
Ensirekisteröityjen henkilöautomääriä tarkasteltiin ajanjaksolla 2009–2023. Vuosien 2009–2018 ensirekisteröintimäärät on tarkastettu Traficomien ensirekisteröintitiedoista, jotka esitetään taulukossa 1.

Taulukko 1. Ensirekisteröidyt henkilöautot vuosina 2009–2018. (Ajoneuvojen ensirekisteröinnit maakunnittain 2001–2019. 2019.)

ENSIREKISTERÖIDYT HENKILÖAUTOT 2009 - 2018										
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Etelä-Karjala	3703	4303	4761	4200	3795	3723	3376	3737	3688	3815
Kymenlaakso	5509	6226	6612	5560	5207	5309	5150	5309	5316	5181
Etelä-Savo	4253	4851	5268	4700	4115	4119	3897	4015	3988	4081
Kaakkois-Suomi	13465	15380	16641	14460	13117	13151	12423	13061	12992	13077
Koko Suomi	90575	111989	126130	111258	103455	106235	108819	119000	118587	120505

Kuvissa 1 ja 2 mukana olevat 2019–2023 vuosien välillä olevan ajanjakson henkilöautojen ensirekisteröintimäärät on arvioitu aiempien vuosien ensirekisteröintimäärien keskiarvojen perusteella. Kuvasta 1 voidaan havaita Manner- ja Kaakkois-Suomen alueella henkilöautojen ensirekisteröintimäärien olevan samansuuntaisia vuosittain. Kuvassa käytetty logaritminen asteikko pystyakselilla hieman jyrkentää Kaakkois-Suomen käyrää,

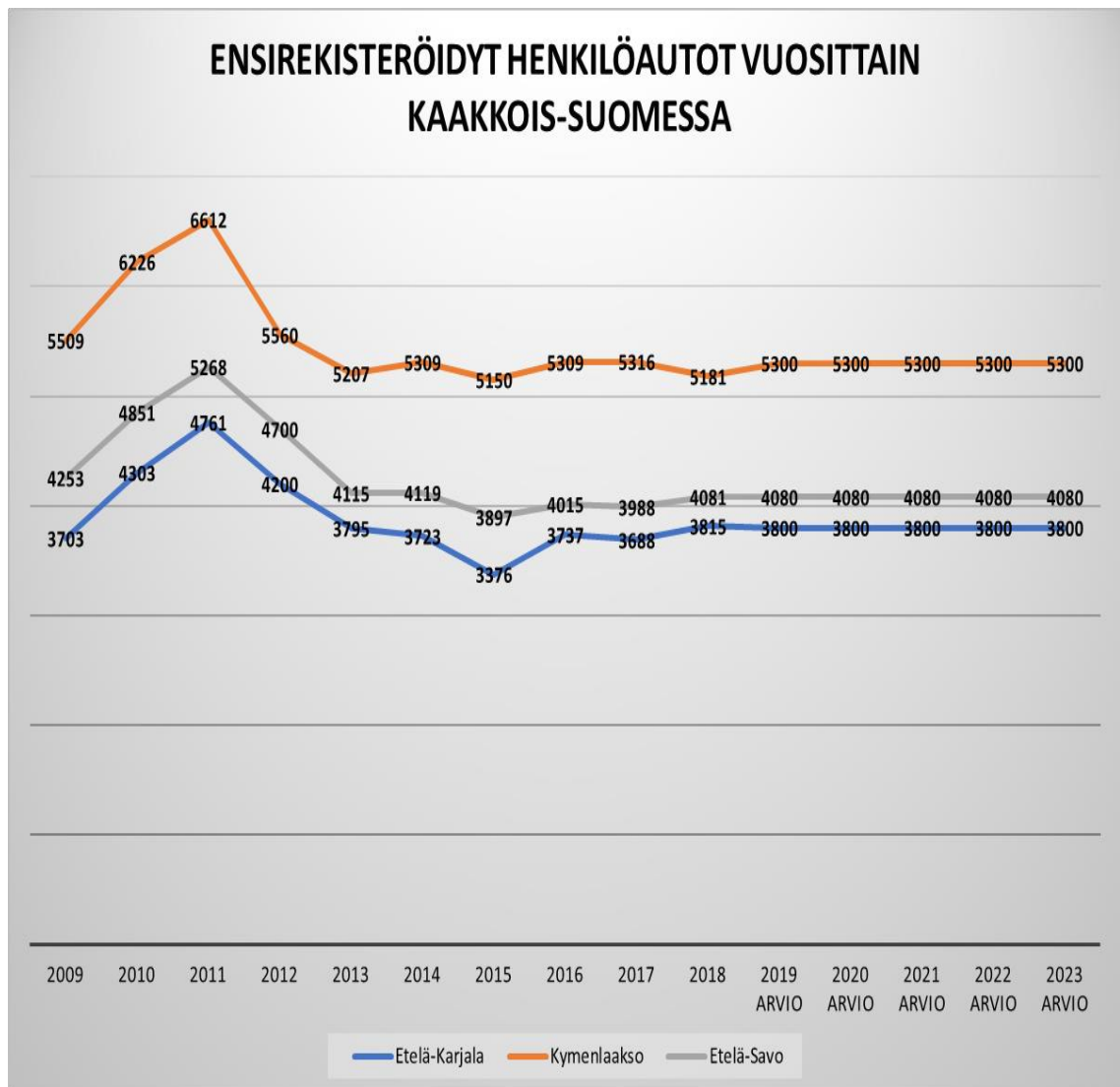
mutta taulukosta 1 havaitaan vuosittain ensirekisteröintimäärien olevan kuitenkin samansuuntaisia.

Kuva 1. Ensirekisteröidyt henkilöautot Manner- ja Kaakkois-Suomessa. (Ajoneuvojen ensirekisteröinnit maakunnittain 2001–2019. 2019.)

Kaakkois-Suomessa maakunnittain ensirekisteröityjen autojen vuosittaiset määrät ovat hyvin yhdensuuntaisia. Edellä mainitut ensirekisteröintimäärät on esitetty kuvassa 2. Kymenlaakso johtaa henkilöautojen ensirekisteröintimäärissä selkeästi verrattuna Etelä-Savoon ja Etelä-Karjalaan. Suurimmillaan henkilöautojen ensirekisteröinti on ollut

vuonna 2011, Kymenlaaksossa 6612 ensirekisteröityä henkilöautoa, ja pienimmillään Etelä-Karjalassa, 3376 ensirekisteröityä autoa vuonna 2015. (Kuva 2.)

Kuva 2. Ensirekisteröidyt henkilöautot Kaakkois-Suomessa maakunnittain. (Ajoneuvojen ensirekisteröinnit maakunnittain 2001–2019. 2019.)

4.2.2 Liikennekäytössä olevien henkilöautojen lukumääräinen kehitys

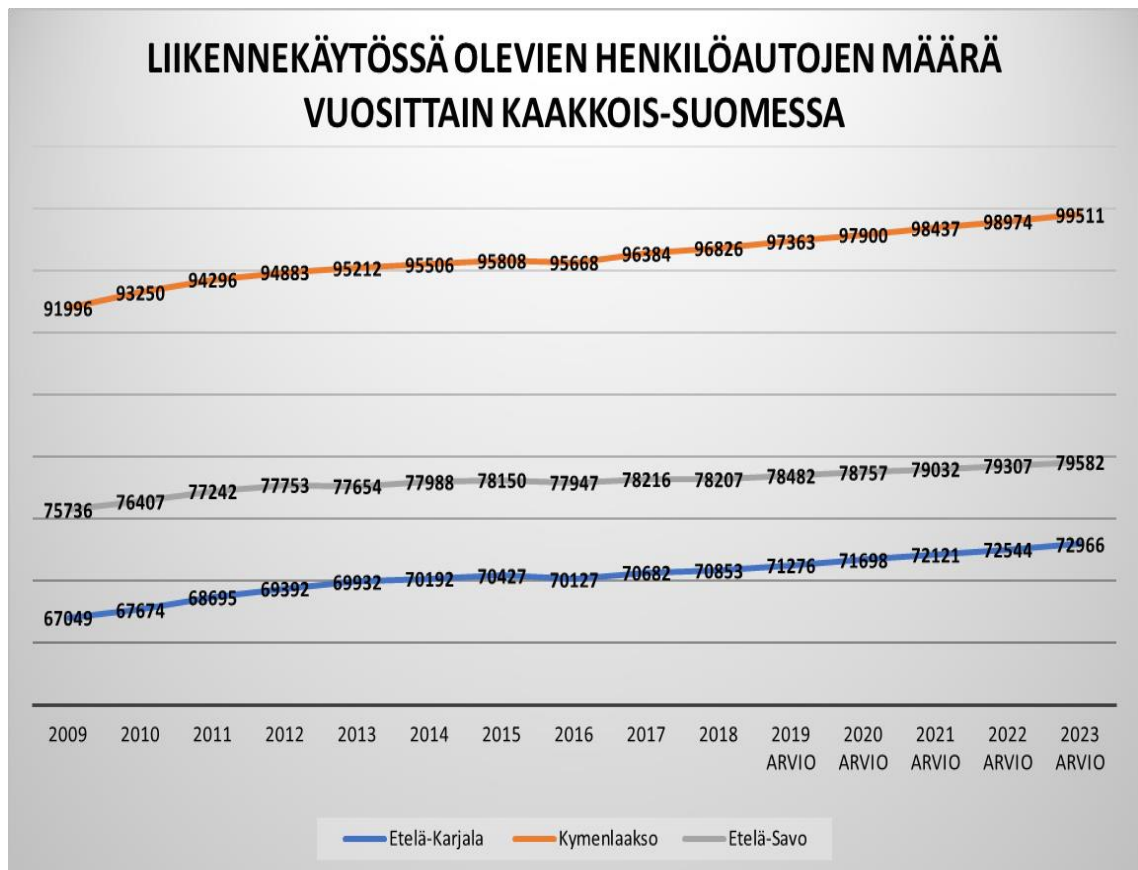
Seuraavassa tutkittiin liikennekäytössä olevien henkilöautojen määrän kehitys vuosien 2009 ja 2018 välillä. Liikennekäytössä olevien henkilöautojen lukumääriä tarkasteltaessa Kaakkois-Suomen alueella havaittiin vuosittain henkilöautokannan lisääntyvän keski-

määrin 1234 henkilöautoa vuodessa. Pienintä kehitys on ollut vuonna 2016, jolloin autokanta väheni 643 henkilöautoa. Suurin liikennekäytössä olevien henkilöautojen lisäys on tapahtunut vuonna 2011, jolloin henkilöautokanta on lisääntynyt 2902 henkilöauton verran. Vuoden 2019 ja siitä eteenpäin vuoteen 2023 henkilöautomäärien lisääntyminen arvioitiin vuosien 2009–2018 ajanjakson perusteella. Vuosittaisena henkilöautojen lisääntymismääränä vuosittain käytettiin keskiarvoa 1234 kappaletta vuosien 2009–2018 väliltä. Taulukosta 2 voidaan havaita edellä mainitun arvion perusteella henkilöautomäärän kasvavan Kaakkois-Suomen alueella 234 781 kappaleesta 252 056 kappaleeseen.

Taulukko 2. Liikennekäytössä olevien henkilöautojen määrä vuosina. 2009–2018. (Liikennekäytössä olevat henkilöautot 31.12.2007–2018. 2019.)

LIIKENNEKÄYTÖSSÄ OLEVIEN HENKILÖAUTOJEN MÄÄRÄ 2009 - 2018										
Vuosi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Etelä-Karjala	67049	67674	68695	69992	69932	70192	70427	70127	70682	70853
Kymenlaakso	91996	93250	94296	94883	95212	95506	95808	95668	96384	96826
Etelä-Savo	75736	76407	77242	77753	77654	77988	78150	77947	78216	78207
Kaakkois-Suomi	234781	237331	240233	242028	242798	243686	244385	243742	245282	245886
Koko Suomi	2449604	2486283	2532496	2560190	2575951	2595867	2612922	2629432	2668930	2696334

Kuvassa 3 havainnollistetaan henkilöautomäärien kehitys Kaakkois-Suomen alueella. Kaaviosta voidaan havaita, että Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan henkilöautomäärät lisääntyvät hieman enemmän suhteessa Etelä Savon henkilöautomäärään. Vuosien 2019–2023 liikennekäytössä olevien henkilöautojen määrät on arvioitu aiempien vuosien henkilöautomäärien kasvun keskiarvon perusteella.

Kuva 3. Liikennekäytössä olevien henkilöautojen määrä vuosittain Kaakkois-Suomessa. (Liikennekäytössä olevat henkilöautot 31.12.2007–2018. 2019.)

4.3 Määräaikaikatsastusten määrien arviointi

Tässä työssä käytetty määräaikaikatsastusmäärien laskentamalli on yksinkertaistettu todellisesta. Laskentamallissa huomioidaan ainoastaan liikennekäytössä olevien autojen joko todellinen tai arvioitu määrä ja niistä on vähennetty ensirekisteröityjen henkilöautojen todellinen tai arvioitu määrä. Nämä määräaikaikatsastettavien henkilöautojen lukumäärät on laskettu seuraavalla tavalla: Vuoden 2018 henkilöautojen määräaikaikatsastusten määrä on laskettu "vanhan" katsastuskäytännön perusteella vähentämällä 2018 vuoden liikennekäytössä olevien autojen määrästä vuosien 2017, 2016 ja 2014 vuosien ensirekisteröityjen henkilöautojen määrät (245 886 kpl – 12 992 kpl – 13 061 kpl – 13 151 kpl = 206 682 kpl). Vuoden 2019 määräaikaikatsastusmäärä on laskettu "uuden" katsastuskäytännön mukaan, jolloin oletetaan, että kaikki henkilöautot, joiden on mahdollista olla uuden määräaikaikatsastusvälimallin piirissä, ovat siinä. Uuden katsastuskäytännön mukainen katsastettavien henkilöautojen automäärä on laskettu esimerkiksi

vuoden 2019 osalta seuraavalla tavalla: arvoidusta 2019 vuoden liikennekäytössä olevien henkilöautojen määrästä on vähennetty vuosien 2018, 2017, 2016, 2014, 2012, 2010 ensirekisteröityjen henkilöautojen määrät (247 120 kpl – 13 077 – 12 992 – 13 061 – 13 151 – 14460 - 15 380 = 164 999 kpl). Todellisuudessa tämä vanhasta katsastusvälijärjestelmästä uuteen siirtyminen tapahtuu portaittain, koska katsastusvälimuutos astuu voimaan vasta siinä tilanteessa, kun vanhassa järjestelmässä oleva auto käy määräaikaikatsastuksessa ja tämän ensirekisteröinnistä on kulunut enintään 8 vuotta. Tässä työssä käytetty henkilöautojen määräaikaikatsastusten määrän laskutapa aiheuttaa virhettä varsinkin vuosien 2018 ja 2019 välillä. Käytetyn laskentamallin mukaan määräaikaikatsastusten määrä vähenee todellisuutta enemmän tuona ajankohtana.

Laskentamallin mukaan Kaakkois-Suomen alueella vuonna 2018 olisi ollut 206 681 henkilöauton määräaikaikatsastusta. Seuraavana vuonna eli 2019 määräaikaikatsastusten määrä olisi käytetyn laskentamallin mukaan 164 999 kappaletta. Vähennystä määräaikaikatsastusten määrässä olisi siis 206 681 kpl – 164 999 kpl = 41 682 kpl, joka on 20,2 % (taulukko 3). Vähennys on merkittävä, kun päätellään yritysten kannattavuutta ja sitä kautta määräaikaikatsastajien tarvetta lähitulevaisuudessa. Toki on muistettava tämän laskentamallin aiheuttama virhe, joka liioittelee katsastettavien henkilöautojen määrän vähentymistä. Tämä tarkkuus riittää kuitenkin tässä työssä arvioitavaan koulutuksen järjestämistarpeeseen. Määräaikaikatsastajien tarve näyttäneen ainakin tämän laskennan perusteella laskevan hetkellisesti. Arvioitu vähennystarve voisi olla noin 15–20 %, koska määräaikaikatsastusten määrä vähenee laskennan perusteella tuon verran.

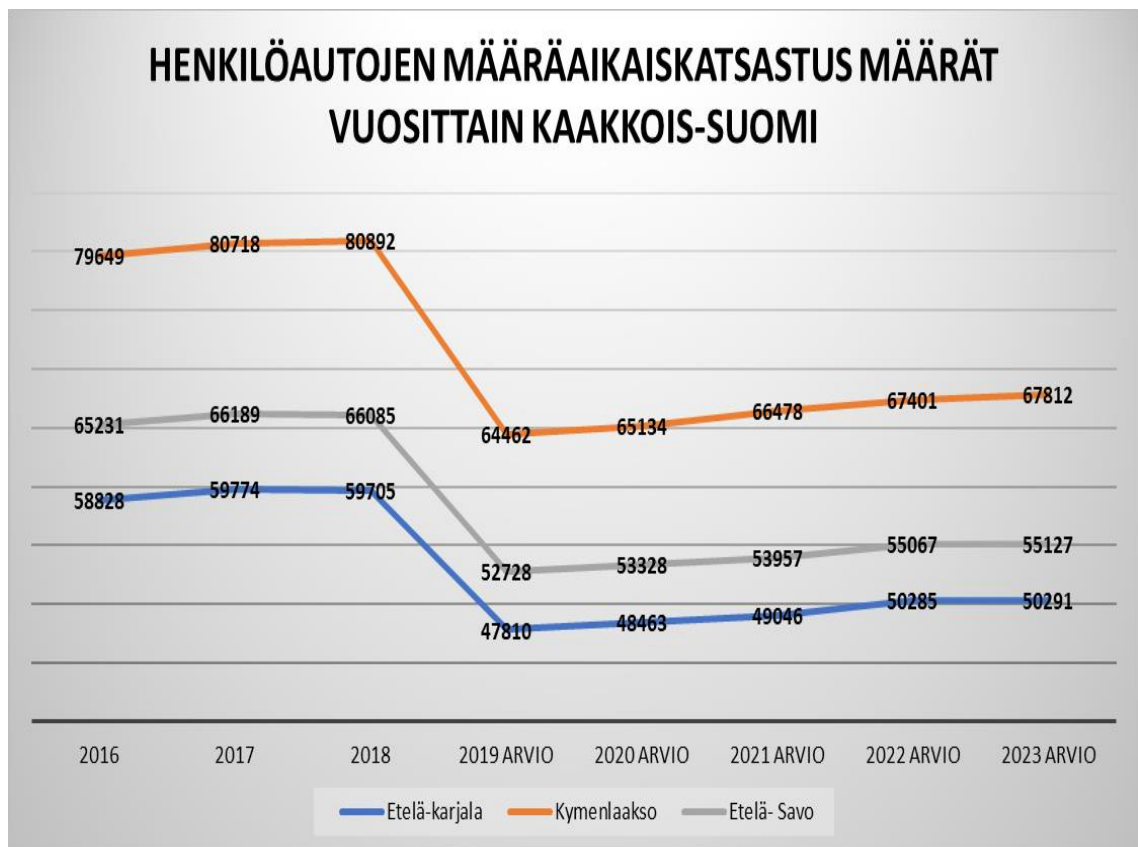
Taulukko 3. Henkilöautojen vuosittainen arvioitu katsastusmäärä.

HENKILÖAUTOJEN KATSASTUSMÄÄRÄT VUOSITTAIN								
	2016	2017	2018	2019 arvio	2020 arvio	2021 arvio	2022 arvio	2023 arvio
Etelä-karjala	58828	59774	59705	47810	48463	49046	50285	50291
Kymenlaakso	79649	80718	80892	64462	65134	66478	67401	67812
Etelä-Savo	65231	66189	66085	52728	53328	53957	55067	55127
Kaakkois-Suomi	203708	206681	206682	164999	166924	169479	172750	173227
Manner Suomi	2303120	2337656	2352512	2036174	2054666	2083578	2118129	2130664

Tulevaisuudessa katsastusmäärät hieman kasvavat liikennekäytössä olevien henkilöautomäärien noustessa. Katsastettavien henkilöautojen määrä ei kuitenkaan näyttäisi nousevan vuosien 2019 ja 2023 välillä kuin 164 999 katsastettavasta henkilöautosta 173 227 katsastettavaan henkilöautoon. Lisäystä tuolla ajanjaksolla olisi

siis 8 228 määräaikaiskatsastusta. Kuvissa 4 ja 5 tämä määräaikaiskatsastusten määrän muutos nähdään havainnollisemmin. Oletuksena on tietenkin, että arvio henkilöautojen määräaikaiskatsastuksista pitää paikkansa ja henkilöautojen määräaikaiskatsastusväli pysyy uudistuksen mukaisena.

Kaakkois-Suomen alueella ei vaikuttaisi olevan suuria keskinäisiä eroja määräaikaiskatsastusten määrissä vuosittain suhteutettuna toisiinsa. Katsastusten määrä vähenee samanaikaisesti jokaisessa maakunnassa ja lähtee nousemaan vuonna 2019 notkahduksen jälkeen.

Kuva 4. Henkilöautojen arvioitu vuosittainen määräaikaiskatsastusmäärä Kaakkois-Suomessa.

Kuva 5. Henkilöautojen arvioitu vuosittainen määräaikaiskatsastusmäärä Manner- ja Kaakkois-Suomessa.

4.4 Katsastajien teoreettinen määrä

Oletetaan yhden määräaikaiskatsastajan suoriutuvan keskimäärin 16 henkilöauton määräaikaiskatsastuksesta yhden työpäivän aikana, ja työpäiviä on kuukaudessa keskimäärin 21 kappaletta sekä työssäolokuukausia on vuodessa 11 kappaletta. Näiden perustietojen perusteella voidaan laskea yhden katsastajan suoriutuvan yhden työvuoden aikana 3 696 henkilöauton määräaikaiskatsastuksesta ($16 \text{ autoa/pv} \times 21 \text{ pv/kk} \times 11 \text{ kk/vuosi} = 3\,696 \text{ autoa / vuosi}$).

Kun halutaan määrittellä henkilöautojen määräaikaiskatsastajien määrää, se voidaan laskea jakamalla vuosittainen henkilöautojen määräaikaiskatsastusten määrä yhden määräaikaiskatsastajan vuosittain suorittamalla määrällä. Katsastettavia henkilöautoja on arvioitu vuonna 2018 olevan 206 682 kappaletta ja vuonna 2019 164 999 kappaletta. Näiden tietojen perusteella voidaan laskea määräaikaiskatsastaja tarpeen olleen vuonna 2018 ($206\,682 / 3696$) 56 määräaikaiskatsastajaa ja vuonna 2019 ($164\,999 / 3696$) 45 määräaikaiskatsastajaa. Vähennystarve olisi siis 11 määräaikaiskatsastajaa Kaakkois-

Suomen alueella tämän laskentamallin mukaan, jos reagoitaisiin suoraan tuohon 8 228 kappaleen vuosien 2018 ja 2019 välillä laskennalliseen määräaikaikatsastuksen vähennyismäärään.

5 Kysely katsastusyrietyksille

Koulutuksen tarpeellisuuden arvioimiseksi tehtiin kysely Kymenlaakson, Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon katsastusyrietyksille.

5.1 Määräaikaikatsastajien tarve Kaakkois-Suomessa

Katsastusala elää muutoksen aikaa mm. henkilöautojen katsastusvälien muuttumisen myötä. Keskustelussa Imatran ja Lappeenrannan alueella toimivien katsastajien kanssa tuli esiin nykyisten katsastajien ikääntyminen, joka luo tarvetta uusille tekijöille alalla.

Tämän tarpeen selvittämiseksi laadittiin katsastustoimipaikoille kysely, joka toimitettiin alueen autokatsastusyrietyksille.

5.2 Kyselyn suunnittelu

Työn aloitusvaiheessa pohdittiin, millä tavoin olisi helpoin tavoittaa alueen katsastustoimipaikkojen esimiehet tai katsastusalan itsenäiset yrittäjät. Päätettiin laatia kysely, joka selvittäisi muutamia keskeisiä asioita koulutuksen tarpeellisuudesta. Kyselyllä haluttiin tavoittaa mahdollisimman mahdollisimman paljon vastaajia. Kyselyssä arvostettiin myös tulosten helppoa käsiteltävyyttä yhtenä tärkeimpänä kriteerinä toteutusmuodon valinnassa. Näiden päätösten perusteella laadittiin helposti ja nopeasti vastattava kysymyspatteristo, joka antaisi halutun tiedon helposti käsiteltävässä muodossa.

Harkittuja selvitysvaihtoehtoja katsastajien tarpeen määrittämiseen olivat:

- Katsastushenkilöiden tarpeen määrittäminen tutustumalla katsastajamääriin ja katsastustilastoihin, sekä tarpeellisen katsastajien määrän selvittäminen niiden perusteella. Tässä selvitysmallissa olisi ollut tarpeen huomioida esimerkiksi eri katsastusyrietysten toimintatapa ja tavoitteet.
- Postin välityksellä tehtävä paperilomakekysely. Tämä kuitenkin poissuljettiin sen hitauden ja hankaluuden vuoksi. Paperikyselyssä vastauspaperit

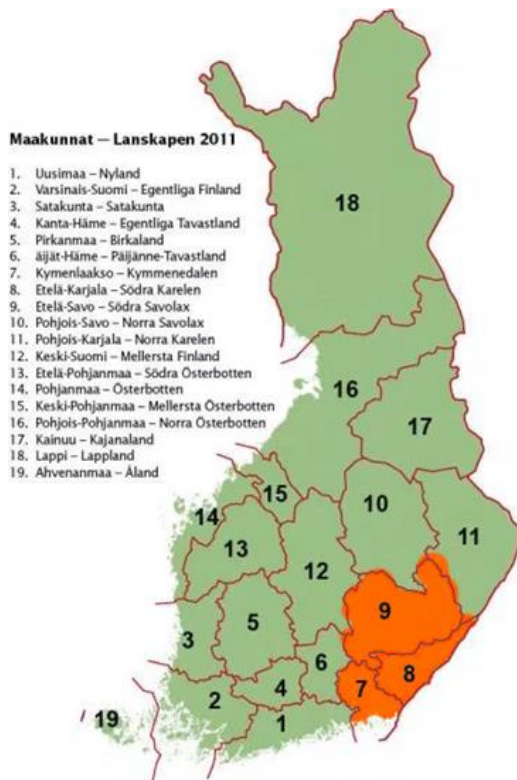
helposti häviävät, ja niille olisi pitänyt olla lähetys- ja palautuskuoret, jotka olisivat tuoneet huomattavat kustannukset kyselyn toteutukseen. Vastaukset olisi pitänyt kerätä käsin ja syöttää esimerkiksi Exceliin, josta olisi niitä voinut tulkita.

- Puhelinkysely tai -haastattelu. Kyselyllä ei haluttu kuormittaa katsastusyri-tyksiä tarpeettomasti, joten tämä kyselymuoto jätettiin varasuunnitelmaksi, jos verkon välityksellä toteutettu kysely ei tuottaisi toivottua vastausmää-rää. Tämän vaihtoehdon perusteella tehty kysely todennäköisimmin tuot-taisi parhaimman vastausmäärän.
- Verkon välityksellä toteutettu kysely. Kyselyyn tarvittava ohjelmisto sisältyy normaalisti opetustyössä käytettyyn Microsoftin ohjelmistoon. Siihen on helppo laatia kysymyspatteristo ja vastaukset ovat saatavissa valmiiksi sähköisessä muodossa.

Kysely tehtiin verkon välityksellä, koska katsastusyri-tyksiä haluttiin kuormittaa kyselyllä mahdollisimman vähän ja tehdä kysely mahdollisimman helpoksi vastata. Myös kyselyyn tarvittava Forms-ohjelmisto sisältyi normaalisti opetustyössä käytettyyn Microsoftin oh-jelmistoon. Kysely lähetettiin katsastustoimipaikkojen yleisiin sähköpostilaatikkoihin, koska saatavilla ei ollut yrityksistä vastaavien henkilöiden sähköpostiosoitteita kyselyn lähetyshetkellä.

5.3 Alueen määrittäminen

Alueeksi valittiin Kymenlaakson, Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon käsittävä alue. Alun perin suunniteltiin otettavaksi mukaan myös Pohjois-Karjalan alue, mutta se jätettiin, kun tut-kittiin määritettyä aluetta maantieteellisesti. Maantieteellisesti katsottuna valittu alue on yhtenäinen ja kohtuullisen matkan päässä Lappeenrannasta ajateltuna mahdollisen myöhempänä järjestettävän koulutuksen näkökulmasta katsottuna. (kuva 6).

Suomen maakunnat. (Sijaintikartta 2019).

Valitulla alueella toimivat molemmat suuret katsastusalan yritykset, A-katsastus (12 toimipistettä) ja K1-katsastajat (4 toimipistettä), sekä yksityisiä katsastajia 11 kappaletta, joista joillakin on useita toimipisteitä. Yksityisten katsastajien määrä määritettiin Yksityisten katsastustoimipaikkojen liitto ry:n internetsivustolta. (Yksityisten katsastustoimipaikkojen liitto ry. 2019).

Pienemmissä yksityisissä katsastajissa vaikutti aluksi olevan paljonkin eri yrityksiä, mutta omistussuhteita tarkasteltaessa havaittiin, että erinimisillä katsastusyrittäjillä on samoja omistuspohjia. Yritysten omistuspohjia ei kuitenkaan tässä työssä varsinaisesti käsitellä. Tätä työtä tehtäessä yksityisten yritysten katsastajien määrä väheni yhdestätoista kymmeneen katsastusyrittäjään yrityskauppojen seurauksena. Tämä yrityskauppa tuotti yhden Suomen suurimmista yksityisistä katsastusalan yrityksistä. Tässä vaiheessa päätettiin, ettei kaikille eri katsastustoimipaikoille lähetetty erillistä kyselyä, vaan tehtiin kysely omistuspohjien suhteen, ottaen kuitenkin huomioon eri toimipaikat, jotka ovat maantieteellisesti laajalla alueella.

5.4 Katsastustoimipaikat

Seuraavassa esitellään valitulla alueella sijaitsevat ajoneuvokatsastustoimipaikat yrityksittäin lueteltuna maakunnittain taulukot 4,5 ja 6. Kunkin katsastusyrityksen kohdalla on mainittu millä paikkakunnilla ja mahdollisesti missä kaupunginosassa yrityksellä on katsastustoimipaikka.

Taulukko 4. Kymenlaakson ajoneuvokatsastustoimipaikat.

Kymenlaakso		
A-Katsastus	Kotka	
	Kouvola	
K1-Katsastus	Kotka	
	Kouvola	
Autotalon katsastus Oy Kotkan autokatsastus	Kotka	
Katsastus Kinnunen Oy	Hamina	
	Kotka	
	Kouvola	
Q-katsastus	Kouvola	
Uusi Kaakon Katsastus	Hamina	

Taulukko 5. Etelä-Karjalan ajoneuvokatsastustoimipaikat.

Etelä-Karjala		
A-Katsastus	Imatra	
	Lappeenranta	
K1-Katsastus	Lappeenranta	
Autokatsastus Lappeen- ranta Oy	Lappeenranta	Paalukatu
	Imatra	
	Lappeenranta	Kourula
	Simpele	
	Lappeenranta	Toikansuontie
Autotalo Ripatti	Lappeenranta	
Katsastus Kinnunen	Imatra	
	Lappeenranta	
	Taavetti	
Saimaan autokatsastus	Lappeenranta	

Taulukko 6. Etelä-Savon ajoneuvokatsastustoimipaikat.

Etelä-Savo		
A-Katsastus	Mikkeli	Ratakatu
	Mikkeli	Yrittäjänkatu
	Pieksämäki	
	Savonlinna	Hernemäki
	Savonlinna	Mertala
K1-Katsastus	Mikkeli	
E Valjakka Oy Etelä-Savon katsastus	Mäntyharju	
	Mikkeli	
	Heinävesi	
	Kangasniemi	
E Valjakka Oy Itä-Savon katsastus	Savonlinna	
E Valjakka Oy Länsiväylän katsastus	Pieksämäki	
E Valjakka Oy Savonlinnan asemantie	Savonlinna	
JT-Katsastus	Mikkeli	
Osuuskauppa Suur-Savo Etelä-Savon auto	Mikkeli	
Tähti katsastus	Kangasniemi	
	Mikkeli	

5.5 Kyselyn sisältö ja toteutus

Kyselyssä tiedusteltiin ajoneuvokatsastusyrityksiltä seuraavia asioita:

- toimipaikkojen määrä
- katsastajien tämänhetkinen määrä
- mahdollinen tarve katsastajista lähitulevaisuudessa
- yrityksen mahdollisuus ottaa harjoittelijoita omiin toimipaikkoihinsa, käytännön harjoittelu ja ATJ- laitteet pääpainona
- tarve pelkästään kevyen kaluston määrääaikaikatsastajista (AT) vai pitääkö jatkossa voida tehdä myös muita katsastajan tehtäviä (EAT)
- katsastusvälimuutoksen vaikutus
- eläköitymisen vaikutus
- Lappeenrannan sopivuus koulutuksen toteutuspaikaksi alueen yrityksille.

Kysely toteutettiin Microsoft Formsiin laadittuna. Saatekirjeessä kerrottiin kyselyn olevan lyhyt ja helppo vastata. Kysely koostui seitsemästä monivalintakysymyksestä ja yhdestä "vapaa sana" -kysymyksestä. Selkeän ja yksinkertaisen kyselyn toivottiin tuottavan useampia vastauksia. Vastausten perusteella analysoitiin katsastajien tarpeen määrä lähitulevaisuudessa. Vastausaikaa annettiin katsastusyrityksille kaksi työviikkoa. Kysely on työn lopussa liitteenä 1.

Määräaikaan mennessä kyselyyn ei saatu sähköpostin välityksellä yhtään vastausta, vaikka asiasta keskusteltiin erään katsastusyrityksen omistajan kanssa tulossa olevasta kyselystä jo etukäteen. Kyseinen yritys lupasi kyllä antaa vastauksen, mutta sitäkään ei kaikesta huolimatta koskaan tullut. Muihin yrityksiin ei vielä tässä vaiheessa oltu henkilökohtaisesti yhteydessä.

Tutkimustyömme tueksi haluttiin vastauksia ja tässä vaiheessa päätettiin tehdä toimia varasuunnitelman mukaan toteuttaa se eli strukturoituna puhelinhaastatteluna. Haastattelun pohjana käytettiin Microsoft Forms:iin tehtyä kysymyspatteristoa. Puhelinhaastattelua varten tehtiin maksimissaan kaksi soittoyritystä kuhunkin katsastusyritykseen yrityksen henkilöstön toiminnasta vastaavalle. Soitot ajoitettiin oletettuna sellaiseen ajankohtaan yrityksen aukioloaikana, ettei henkilöstö olisi esim. tauoilla. Suurimmassa

osassa yrityksiä ei vastattu soittoon, vaan puhelu meni puhelinvastaajaan. Kaikesta huolimatta kysely tuotti muutaman vastauksen. Näistä vähistä vastauksista pystyttiin muodostamaan jonkinlainen kuva alueen katsastusasemien katsastajatarpeesta.

6 Tulokset

6.1 Kyselyn vastaukset

Tässä osassa käsitellään tehdyn kyselyn vastaukset ja vastausten perusteella saadut tulokset.

6.1.1 Kysymykset 1 ja 2

Näissä kysymyksissä tiedusteltiin yrityksen toimipaikkojen määrää sekä kuinka monta ajoneuvokatsastajaa näissä toimipaikoissa kyseisessä yrityksessä yhteensä toimii. Kyselyyn vastanneilla yrityksillä oli kaikilla 1–2 katsastustoimipaikkaa kohdealueella. Näillä kaikilla yrityksillä on palveluksessaan enintään neljä ajoneuvokatsastajaa. Vastauksen antaneet yritykset edustavat näin ollen pienimpiä toimijoita alueen autokatsastusyrityksistä.

6.1.2 Kysymykset 3 ja 4

Näissä kysymyksissä tiedusteltiin yrityksiltä tulevaisuuden näkymiä ajoneuvokatsastajien suhteen. Tarkoituksen oli määrittää, onko yrityksillä tarvetta lähitulevaisuudessa uusista ajoneuvokatsastajista ja jos on, niin onko tarve ainoastaan määräaikaikatsastajista vai myös muita ajoneuvokatsastajan tehtäviä suorittavasta katsastajista. Kaksi yritystä oli sitä mieltä, että heillä ei ole tarvetta lisähenkilökunnalle seuraavan viiden vuoden aikana. Yksi yrityksistä esitti tarpeensa 1-2 ajoneuvokatsastajan lisäyksestä, joka kohdistuisi ainoastaan määräaikaikatsastuksia suorittaviin ajoneuvokatsastajiin.

6.1.3 Kysymys 5

Kysymyksen 5 tarkoitus oli määrittää kohdealueen katsastajien vähennystarve.

Kyselyyn haastattelun avulla vastanneissa yrityksissä ei tällä hetkellä ole eläköityviä työntekijöitä, eikä heillä ole kyselyhetkellä henkilökunnan vähennystarvetta. Kaikki vastaajat vastasivat siis kysymykseen vähennystarpeen olevan 0 henkilöä.

6.1.4 Kysymys 6

Kysymyksessä kuusi tiedusteltiin mahdollisesti aloitettavan koulutukseen liittyvän työharjoittelun järjestämistä katsastusyrityksissä. Tämä siksi, koska oppilaitoksella on rajalliset mahdollisuudet, varsinkin ajoneuvotietojärjestelmän (ATJ) suhteen. Koulutukseen liittyä osana myöskin tarpeellinen määrä käytännönharjoittelua, johon ATJ- järjestelmä oleellisesti liittyy. Kolmesta yrityksestä kaksi oli sitä mieltä, että heillä olisi mahdollisuus tarjota työharjoittelupaikka tuleville katsastajille teoriaopintojen tueksi.

6.1.5 Kysymys 7

Tässä kysymyksessä haluttiin selvittää, onko Saimaan Ammattiopisto Sampo Lappeenrannassa sopiva sijainniltaan ajoneuvokatsastajien kouluttajaksi. Kaikki kyselyyn vastanneet yritykset olivat sitä mieltä, että Saimaan Ammattiopisto Sampo olisi sopiva sijainniltaan ajoneuvokatsastajien kouluttajaksi.

6.1.6 Kysymys 8

Vapaa sana kysymyksellä haluttiin saada selville muita asioita, joita ei kyselyyn sisällynyt. Kysymykseen saatiin seuraavat kommentit:

- Koulutus tällä alueella olisi hyvä asia.
- Markkinat pienenee, hiljenee ainakin hetkeksi ja tarve sahaa muutaman vuoden.
- Harjoittelija ei saa tehdä mitään yksi /itsenäisesti, ohjaamiseen menee paljon aikaa.
- Ei sovi pienen katsastusaseman toimintaan.
- Muutoksia tulee koko ajan lisää.

- Pieniä yhden hengen katsastusasemien määrä mahd. lisääntymässä uuden useita pieniä sivutoimipisteitä sallivan lain myötä, joka tulee voimaan marraskuussa.

6.2 Tulosten pohdinta

Puhelimitse tehty kysely tuotti ainoastaan kolme vastausta. Tämäkin kyselymuoto vaikutti tässä tapauksessa olevan heikko vaihtoehto.

Kyselyn aikana käydyistä keskusteluista tuli kuitenkin arvokkaita keskustelutilanteita tutkimustyön kannalta. Esiin tuli mm. uusia lakialoitteita ja juuri tehtyjä uunituoreita lakimuutoksia, jotka mahdollisesti astuvat voimaan marraskuussa 2019.

Nämä muutokset, jotka tämän työn edetessä odottavat eduskunnan hyväksyntää, koskevat yli 40 vuotta vanhojen autojen ja O2-luokan jarrullisten perävaunujen vapauttamista katsastuksesta kokonaan. Tämä mahdollisesti vähentää katsastajien tarvetta, koska perävaunuihin kuuluvat matkailuperävaunut, asuntovaunut, auto- ja venetrailerit sekä eläinkuljetusperävaunut, jotka nykysäännösten mukaan on katsastettava kahden vuoden välein. Näiden mahdollisten lakimuutosten aiheuttama katsastusten määriä vähentävä ja katsastajien vähennystarpeeseen vaikuttava tekijä ei välttämättä ole kovin suuri, mutta aiheuttaa katsastajien keskuudessa epävarmuutta tulevaisuudesta ja sen kautta työpaikkojen pysyvyydestä. Tietenkin yritysten kannattavuuteen vaikuttavat tekijät ovat tärkeimmässä roolissa tulevaisuudessa henkilöautojen määräaikaiskatsastusmääriä pohdittaessa. Myös lakimuutoksen vaikutuksia liikenneturvallisuuteen pohdittiin, mutta se ei suoraan kuulu tämän työn aiheeseen.

Toinen näillä näkymin tuleva merkittävä muutos tulee koskemaan katsastajaa itseään Liite 5. Katsastuslupa muuttuu henkilökohtaiseksi, ja katsastaja saa suorittaa määräaikaiskatsastuksen minkä tahansa ajoneuvoluokan autolle missä tahansa paikassa, jossa on katsastukseen sopivat, asianmukaiset hyväksytyt välineet ja varusteet. Tämä tulee vaikuttamaan koko katsastusalaan siten, että joka päivä auki olevien kiinteiden katsastustoimipaikkojen määrä vähenee ja korjaamoilla kiertäviä katsastajia tullaan näkemään tulevaisuudessa enemmän.

Edellä mainitut muutokset eivät ole voimassa vielä tämän työn valmistuessa, mutta suurella varmuudella ne tulevat vaikuttamaan katsastustoimintaan ja katsastajien määrään koko Suomen alueella, varsinkin jos nämä korjaamoilla katsastuksia suorittavat, kiertävät yhden miehen katsastusyrietykset saavuttavat suosiota. Näiden yritysten toimintaedellytykset vaikuttavat ainakin ajatuksen tasolla hyviltä, koska kun ei ole kiinteää toimipaikkaa, ei ole myöskään niistä aiheutuvia kiinteitä kuluja.

6.3 Kyselyn toimivuuden analysointi

Kyselyyn vastanneiden määrä jäi vähäiseksi siitä huolimatta, että se toteutettiin loppujen lopuksi puhelinhaastatteluna. Sähköpostin välityksellä toteutettuun kyselyyn ei vastannut yksikään yritys. Muutama päivä kyselyn lähettämisen jälkeen keskusteltiin kahden eri katsastusyrietyksen toimihenkilöiden kanssa. Keskustelun perusteella kuultiin, että sähköpostikysely oli saapunut yrityksen sähköpostiin ja pikaisesti luettu, mutta sittemmin kyselyyn oli unohtunut vastata. Tuolloin kysely luvattiin käydä lävitse ja vastata siihen.

Kyselyn vastaamattomuuden voi tulkita monellakin tavalla. Voihan asia olla niinkin, ettei kyseisillä henkilöillä, jotka viesti saavutti, ole lupaa tai oikeutta kommentoida yrityksen toimintaa ja tapoja millään tavalla. Toisaalta se voi olla resurssipula, jolloin yrityksen henkilökunnalla ei ole aikaa kaikenlaisille kyselyille, koska vastaaminen vie aikaa. Kysely lähetettiin katsastustoimipaikan yleiseen postilaatikkoon. Kysely olisi haluttu lähettää yritystoiminnasta vastaavan henkilön sähköpostiin, mutta noita sähköpostiosoitteita ei ollut läheskään kaikista yrityksistä saatavilla, joten tasapuolisuuden nimissä toimittiin niin kuin toimittiin.

Näistä saaduista vastauksista ja kommenteista voi tulkita sen, että ainakin tällaisessa tapauksessa sähköpostin välityksellä tehdyt kyselyt on ollut ajanhaaskausta, koska niihin ei vastata.

Useimmissa tilanteissa puhelimen välityksellä suoritettujen kyselyjen puheluihin ei vastattu, tai sillä hetkellä ei ollut aikaa keskustella. Jos vastausajankohta oli huono, niin sovittiin uusi parempi ajankohta. Tämäkään ei kaikissa tapauksissa toiminut, koska puheluun ei sopimuksesta huolimatta vastattu sovittuna ajankohtana.

Lopulta vastauksia saatiin ainoastaan kolmesta alueen katsastusyrietyksestä. Nämä kyselyyn vastanneet olivat haastattelun alueen pienempiä yksityisiä katsastusyrietyksiä.

Isoimmat eivät vastanneet puheluihin tai sovittuun uusintasoittoon. Jokaiseen yritykseen soitettiin puhelimella kaksi soittokertaa.

7 Päätös koulutuksen järjestämisestä

Koulutuksen järjestäminen ei tämän selvityksen perusteella ole järkevää, koska katsastajakyselyyn vastanneiden yritysten määrä jäi todella pieneksi suhteessa alueella olevien katsastusyrietyksien määrään. Päätöstä vahvistaa vielä se, että yksikään suurimmista katsastusyrietyksistä, joissa valtaosa valitun alueen ajoneuvokatsastajista työskentelee, ei vastannut järjestettyyn kyselyyn. Tämä on hieman omituista siihen nähden, että ajatus koko selvitykseen lähti suuren katsastusalan yrityksen huolesta katsastajien alueellisen saatavuuden suhteen. Ilmeisesti kyselyn suunnittelussa mietitty alueellisuus ei ollut toimiva ratkaisu, vaan olisi pitänyt ottaa yhteyttä pääkonttoritasolle. Lisäksi huhtikuussa saatu lehtitieto (Etelä-Saimaa 2.4.2019, (liite 2)) suurimman yksityisen katsastusyrietyksen yrityskaupassa haltuunsa saamista katsastajan koulutusluvista vaikutti osaltaan tehtyyn päätökseen.

Myös katsastusvälimuutoksen aiheuttama henkilöautojen määräaikaikatsastusten määrän väheneminen tukee päätöstä jättää koulutus järjestämättä.

Selvityksen tuloksesta huolimatta päätettiin kuitenkin tehdä tuntikohtainen opetussuunnitelma siltä varalta, että koulutukselle tulevaisuudessa ilmenee tarvetta. Opetussuunnitelma on tutkielman liitteenä 4.

8 Koulutuksen järjestäminen

8.1 Koulutuslupa

Ajoneuvojen katsastuskoulutusta saavat antaa Traficomien hyväksymät yhteisöt. Traficom myöntää määräaikaikaisen koulutusluvan hakijalle, joka täyttää määrättyt kriteerit.

Koulutusoikeus haetaan Traficomista riittävästi perustellulla vapaamuotoisella hakemuksella, Traficom tekee päätöksen koulutusluvan myöntämisestä ja voi asettaa luvan myöntämiselle ehtoja.

8.1.1 Koulutuksen järjestäjää sekä kouluttajaa koskevat vaatimukset

Viranomaisen edellyttää koulutuksen järjestäjältä riittävää määrää ammattitaitoista opetushenkilöstöä, yksityiskohtaista koulutusohjelmaa, tarkoitukseen sopivia toimitiloja sekä koulutuksessa tarvittavia opetusvälineitä ja -materiaaleja. (Ajoneuvokatsastajien kouluttajat)

Koulutus on jaettu kahteen osaan, yleisjaksoon sekä määräaikaikatsastusjaksoon. Molempien jaksojen laajuus on vähintään 35 oppituntia.

- Yleisjaksolla annetaan perustiedot katsastukseen liittyvistä säännöksistä, katsastusjärjestelmästä sekä katsastajan työhön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista.
- Määräaikaikatsastusjaksolla saadaan tietoa käytännön työhön liittyvistä asioista, säännöksistä ja määräyksistä, tarkastuskohteista, vioista ja niiden arvioinnista jne.
- Teoriaosan ja määräaikaikatsastusosan lisäksi koulutukseen kuuluu vähintään kaksi viikkoa käytännön työharjoittelua.

Kouluttajalta edellytetään riittävää ammattitaitoa koulutuksen antamiseen. Traficomien mukaan tämä tarkoittaa sitä, että koulutuksen yleisjakson, kouluttajalla täytyy olla vankka tietämys katsastukseen liittyvistä lakiasioista sekä rekisteröintiin liittyvistä asioista. Koulutuksen toisen osan, määräaikaikatsastusosan, kouluttajalla täytyy olla autoalan koulutus sekä työkokemusta katsastusalaan ja hänen tulee olla riittävästi perehtynyt katsastusalaan. Tämän toisen osan kouluttajalta ei vaadita voimassa olevaa katsastuslupaa. Käytännössä lupa kaikei kaikilla kouluttajilla kuitenkin on. Koulutukseen kuuluvalla vähintään kahden viikon mittaisella työharjoittelujaksolla kouluttajan katsastuslupa on välttämätön, koska se suoritetaan katsastustoimipaikalla. (Karjalainen 2019.)

8.1.2 Katsastajien koulutusvaatimus

Katsastajakoulutukseen hakevalla on oltava peruskoulutuksena vähintään joku seuraavista tutkinnoista: autoalan perustutkinto sekä joko ammattitutkinto (AT) tai erikoisammattitutkinto (EAT), teknikko tai insinööri. Lisäksi hakijalla on oltava tarpeellinen määrä alakohtaista työkokemusta, AT ja EAT kolme vuotta sekä insinööri ja teknikko 6 kuukautta. (Mitä ajoneuvokatsastajalta edellytetään 2019.)

Erikoisammattitutkinnon tai ammattitutkinnon suorittaneelta henkilöltä edellytettäisiin pidempää korjaamokokemusta kuin insinööritutkinnon omaavalta hakijalta. Määräaikais- ja valvontakatsastuksia suorittavalta katsastajalta vaaditaan autoalan perustutkinnon lisäksi vähintään katsastustoimintaan soveltuvaa, ammatillisessa aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua ammattitutkintoa. Muihin katsastuksiin oikeuttavana peruskoulutuksena joko auto- tai muun soveltuvan alan insinöörin AMK-tutkinto tai katsastustoimintaan soveltuva erikoisammattitutkinto.

Tässä työssä keskitytään vain henkilöautojen määräaikaiskatsastukseen soveltuvien katsastajien koulutukseen, jolloin minimivaatimuksena on auto- tai muun soveltuvan teknisen alan ammatti- tai erikoisammattitutkinto sekä riittävä työkokemus.

Näiden peruskoulutusvaatimusten lisäksi katsastajalla tulee olla vähintään määräaikais- ja valvontakatsastuksiin oikeuttava jatkokoulutus sekä hyväksytysti suoritettu katsastajan loppukoe.

Tässä työssä suunniteltava koulutus on tällainen jatkokoulutus, ja se toteutetaan ammattitutkintona.

8.2 Opetussuunnitelma

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksen ajoneuvojen katsastushenkilöstön jatkokoulutuksesta ja muusta ammattitaidosta (199/2014) 5 § määrittää koulutuksen sisällöstä seuraavaa (Liikenne- ja viestintäministeriön asetus ajoneuvojen katsastushenkilöstön jatkokoulutuksesta ja muusta ammattitaidosta 2014):

Yleisjakson opetusaiheita ovat ainakin:

- 1) yleiset ajoneuvojen varusteita ja käyttöä koskevat säännökset ja määräykset;
- 2) ajoneuvojen katsastusta koskevat säännökset ja määräykset;
- 3) ajoneuvojen rakenne, varusteet ja kuormaaminen;
- 4) ajoneuvoihin liittyvät hyväksyntämenettelyt;
- 5) ajoneuvojen rekisteröinti;
- 6) ajoneuvojen verotus;
- 7) liikennevakuutus;
- 8) työturvallisuus;
- 9) liikenneturvallisuus;
- 10) yleiset vastuukysymykset ja esteellisyys;
- 11) katsastustoiminnan kehitys, tavoitteet ja valvonta;
- 12) laatu katsastustoiminnassa mukaan lukien laatu- ja ympäristöjärjestelmät;
- 13) katsastustoimintaan sovellettavat säännökset ja määräykset;
- 14) ajoneuvoliikennerekisteri ja sen käyttö.

Kevyiden ajoneuvojen koulutusjaksolla on vähintään 35 oppituntia lähi- ja etäopetusta, josta enintään puolet saa olla etäopetusta. Lisäksi kevyiden ajoneuvojen koulutusjaksoon liittyy vähintään kaksi viikkoa käytännön työharjoittelua, jollei jäljempänä toisin säädetä. Kevyen kaluston koulutusjakson opetusaiheita ovat ainakin:

- 1) kevyiden ajoneuvojen määräaikais- ja valvontakatsastusta koskevat säännökset, määräykset ja ohjeet;
- 2) tarkastuskohteet määräaikaiskatsastuksessa ja vikojen arviointi;
- 3) työmenetelmät;
- 4) kevyiden ajoneuvojen teknisten varusteiden tarkoitus ja toiminta;
- 5) pakokaasu- ja jarrumittaukset sekä heilahduksenvaimentimien testaus;
- 6) kevyiden ajoneuvojen rakennemuutokset ja verotus;
- 7) aktiivisten ja passiivisten turvajärjestelmien tarkoitus ja toiminta;
- 8) ajoneuvoliikennerekisteri ja sen käyttö.

Tämän työn yhteydessä on laadittu koulutukselle myös tuntikohtainen opetussuunnitelma, mikäli työnantaja aikoo ottaa kyseisen koulutuksen tarjottavien koulutusten listalle. Opetussuunnitelma on tutkimuksen liitteenä 4.

8.3 Kustannus

Määräaikaiskatsastajan koulutukseen osallistuvien pohjakoulutus- sekä työkokemusvaatimuksista johtuen kyseinen koulutus on syytä järjestää joko ammatti- tai erikoisammattitutkintona, joiden toteuttamiseen ei ole saatavana rahoitusta opetushallitukselta. Tästä johtuen kurssista tulee osallistujille maksullinen.

Kurssin lopullinen hinta lasketaan, mikäli koulutus päätetään ottaa koulutusohjelmaan. Karkea laskukaava kurssin hinnalle on opettajan palkka sivukuluineen x2 + koulutuksen suunnittelu-aika.

9 Yhteenveto

Työn tarkoituksena oli tutkia ja määrittää Kaakkois-Suomen autokatsastajien määrä suhteessa työpaikkojen määrään. Saatujen tulosten perusteella arvioitiin, onko Saimaan ammattiopisto Samossa järkevää aloittaa määräaikaikatsastajien koulutusta Kymenlaakson, Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon alueelle.

Työn edetessä määritettiin Kaakkois-Suomessa sijaitsevat katsastusasemat ja niiden yhteystiedot. Katsastusyriyksille lähetettiin sähköpostin välityksellä Microsoft Forms -ohjelmalla toteutettu kysely, jolla haluttiin selvittää aiemmin määritetyllä alueella mahdollinen uusien määräaikaikatsastajien tarve. Sähköpostin välityksellä lähetettyyn kyselyyn ei saatu ainoatakaan vastausta. Lopulta kysely toteutettiin puhelinhaastatteluna samoilla kysymyksillä, jotka olivat alkuperäisessä kyselyssä. Puhelinhaastatteluun saatiin kolme vastausta 12 yrityksestä

Haastattelun tuloksia käytettiin määrittäessä koulutuksen järjestämisen aloittamista. Työssä selvitettiin koulutustarpeen lisäksi myös ajoneuvokatsastajan koulutuksen perusteet ja oppilaitosta koskevat määräykset. Kouluttajaa koskevien vaatimusten selvitys toi mukanaan tiedon, että luvan myöntäjä Traficom vaatii, että teoriaosan, joka sisältää paljon eri lakien tuntemusta ja käsittelyä. Kouluttajan tulee olla riittävän perehtynyt katsastusalaan sekä rekisteröintitehtäviin. On toki mahdollista, että nämä opetetaan kahden eri henkilön toimesta, mutta kumpaakaan ei Saimaan ammattiopisto Samossa opetustehtävissä ole. Tästä puutteesta huolimatta mahdollista tulevaisuudessa tapahtuvaa koulutuksen järjestämistä varten laadittiin kuitenkin opetussuunnitelma.

Haastattelusta saadut tulokset, katsastajan kouluttajaa koskevat vaatimukset ja niiden lisäksi työn aikana julki tulleet paikalliset uutiset huomioon ottaen päädyttiin siihen, ettei tällä hetkellä ole järkevää aloittaa määräaikaikatsastajien koulutusta Lappeenrannassa Saimaan Ammattiopisto Samossa.

Lähteet

Ajoneuvoalan ammattitutkinnon perusteet. OPH-1361-2018. Verkkojulkaisu. Korjaamopalvelun osaamisala (2357). <<https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/5728506>>. Luettu 9.5.2019.

Ajoneuvoalan erikoisammattitutkinto. OPH-2821-2018. Verkkojulkaisu. Korjaamopalvelun osaamisala (3180). <<https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-service/api/dokumentit/6118613>>. Luettu 9.5.2019.

Ajoneuvojen ensirekisteröinnit maakunnittain 2001-2019. 2019. Verkkoaineisto. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. <http://trafi2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/TraFi/TraFi__Ensirekisteroinnit/030_ensirek_tau_103.px/>. Luettu 12.5.2019.

Ajoneuvokatsastajien koulutusta tarjoavat yhteisöt. 2018. Verkkoaineisto. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. <<https://www.traficom.fi/fi/liikenne/tieliikenne/ajoneuvokatsastajien-kouluttajat>>. Luettu 12.12.2018.

Ajoneuvokatsastajien kouluttajat. 2019. Verkkoaineisto. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. <<https://www.traficom.fi/fi/liikenne/tieliikenne/ajoneuvokatsastajien-kouluttajat>>. Luettu 16.5.2019.

Karjalainen, Kimmo. 2019. Ylitarkastaja, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Helsinki. Puhelinkeskustelu 9.5.2019.

Katsastusajankohdat ajoneuvoluokittain 19.5.2018 asti. 2019. Verkkoaineisto. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom. <<https://www.traficom.fi/fi/katsastusajankohdat-ajoneuvoluokittain-1952018-asti>>. Luettu 23.4.2019.

K1 katsastusasemat. 2019. Verkkoaineisto. K1katsatus.fi. <https://k1katsatus.fi/etsi_asema_ja_varaa_aika>. Luettu 2.4.2019.

Laki ajoneuvojen katsastustoiminnasta. 2013. 957/13.12.2013.

Laki ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain muuttamisesta. 2019. 317/15.3.2019.

Liikennekäytössä olevat henkilöautot 31.12.2007-2018. 2019. Verkkoaineisto. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom). <http://trafi2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/TraFi/TraFi__Liikennekaytossa_olevat_ajoneuvot/030_kanta_tau_103.px/>. Luettu 12.5.2019.

Liikenne- ja viestintäministeriön asetus ajoneuvojen katsastushenkilöstön jatkokoulutuksesta ja muusta ammattitaidosta. 2014. 199/6.3.2014.

Mitä ajoneuvokatsastajalta edellytetään. 2019. Verkkoaineisto. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom). <<https://www.traficom.fi/fi/liikenne/tieliikenne/mita-ajoneuvokatsastajalta-edellytetaan>>. Luettu 21.1.2019.

Opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteet. Ammatillinen koulutus. Verkkoaineisto. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/saadokset_ ja_ohjeet/opetussuunnitelmien_ ja_ tutkintojen_perusteet/ammattillinen_koulutus/ammattitutkinnot> Luettu 14.5.2019.

Palvelupisteet. 2019. Verkkoaineisto. A-katsastus.fi. <https://www.a-katsastus.fi/palvelupisteet?gclid=CjwKCAjwqqrmBRAAEiwAdpDXtF9qzASNVkvJPcyA-0tgrp1YXd5iX1xjID30ixnApKUtnuxNF6dBoCm48QAvD_BwE>. Luettu 2.4.2019.

Sijaintikartta. 2019. Verkkoaineisto. Kartanreunalta.wordpress.com <http://kartanreunalta.files.wordpress.com/2016/07/4_10_nyk_maakunnat2.jpg?w=1000>. Luettu 5.2.2019.

Tutkinnot. 2019. Verkkoaineisto. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/koulutus_ ja_ tutkinnot/ammattikoulutus/tutkinnot> Luettu 8.5.2019.

Yksityisten katsastustoimipaikkojen liitto ry. 2019. Verkkoaineisto. <<http://yklry.fi/>>. Luettu 2.4.2019.

Kysely Kaakkois-Suomen Katsastustoimipaikoille

1. Kuinka monta katsastustoimipaikkaa yrityksellänne on Etelä-Karjalan-, Etelä-Savon- ja Kymenlaakson alueella?

1-2

3-4

5-6

7 tai enemmän

2. Kuinka monta ajoneuvokatsastajaa on yrityksenne palveluksessa em. alueella?

1-4

5-9

10-14

15 tai enemmän

3. Onko yrityksellänne tarve uusista katsastajista seuraavan viiden vuoden aikana?

Ei ole

Kyllä, 1-2 kappaletta

Kyllä, 3-4 kappaletta

Kyllä, 5 tai enemmän

4. Jos vastasit ed. kysymykseen kyllä, niin mikä tyyppinen tarve yritykselläne on? Katsastusmies, joka suorittaa...

... ainoastaan määräaikaikatsastuksia.

... myös muita toimia kuin määräaikaikatsastuksia.

5. Arvioi esim. eläköitymisen ja katsastusvälimuutoksen vaikutus yrityksesi katsastajamääriin, Etelä-Karjalan-, Etelä-Savon- ja Kymenlaakson alueella?

1-2 lisätarve

3-4 lisätarve

5-6 lisätarve

7 tai enemmän

0 tai vähennystarve

6. Olisiko yrityksellänne mahdollisuutta ottaa katsastajaharjoittelijoita toimipaikkoihinne käytännön harjoitteluun, määräaikaikatsastuksen suorittamiseen ja ATJ-järjestelmä pääpainonalueina?

Kyllä

Ei

7.Olisiko Saimaan Ammattiopisto Sampo Lappeenrannassa mielestänne sopiva sijainniltaan määrääikäiskatsastajien teoriaopintojen koulutuspaikaksi?

Kyllä

Ei

8.Vapaa sana ajoneuvokatsastajan koulutukseen liittyen.

A UUTISET

Uutiset | Ulkomaat | Urheilu

Etelä-Saimaa

Perustettu 1885

Julkaisija Kaakon Viestintä Oy

Vastaava päätoimittaja
Eeva Sederholm (05) 5388 3301**TILAAJAPALVELU****(05) 5388 3600**

ma-pe klo 8.00–21.00

JAKELUHÄIRIÖT

Varhaisjakelualueella

ma-pe klo 6.00–16.00,

la-su klo 8.30–12.00

0200 220 20 (pvm/mpm)**Imatran alue:**

ma-pe klo 6.00–8.30,

la-su klo 6.00–10.00

050 372 8330**Etelä-Saimaa****UUTISVINKIT**

uutinen@esaimaa.fi,

talous@esaimaa.fi

kulttuuri@esaimaa.fi

Uutisvinkkipuhelin (05) 5388 3200

PÄIVÄTUOTTAJA**Aino Heikonen** 044 776 9862**ILMIÖRYHMÄN TUOTTAJA****Juha Majjala** 040 635 3599**ILTATUOTTAJAT****Saila Karhu** (05) 5388 3314**Ilkka Pohjalainen** 040 755 8796**IMATRAN TOIMITUS****Mari Pajari** (05) 2100 2621Toimittajien sähköpostiosoitteet
etunimi.sukunimi@esaimaa.fi**LÄHETÄ JUTTUVIHJE
TAI UUTISKUVA**

WhatsAppilla 040 141 6530

sähköpostilla uutinen@esaimaa.fi

tai soita

(05) 5388 3200**KATSO MITÄ****Etelä-Karjalassa****TAPAHTUU:**

esaimaa.fi

facebook.com/esaimaa

Olemme myös Instagramissa.

Jussi Laari työskentelee Lappeenrannan Harapaisissa sijaitsevan Katsastus Kinnusen katsastusaseman pääliikkeenä.

Yhdellä luvalla kaikkia lajeja

LIIKENNE | Eteläkarjalaiset katsastusalan yrittäjät antavat lupabyrokratian keventämisestä kiitosta ja kritiikkiä. Työvoiman saaminen helpottuu, mutta osa yrittäjistä pelkää katsastusten laadun heikentyvän.

JENNI HIRVINEN

TOIMITUSJOHTAJA Ilkka Kinnunen on tyytyväinen katsastusbyrokratian vä-

hentyessä. Hän uskoo, että uusien työntekijöiden palkkaaminen helpottuu katsastustoiminnan toimilupasääntelyn kevenemisen mukana. Toimilupasääntely kevenee tämän vuoden lopussa.

Jatkossa katsastusluvut myönnetään toimijakohtaisina, ei toimipaikoittain kuten nykyisin. Katsastus Kinnusella on Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa yhteensä kuusi asemaa.

PAIVÄN SÄÄ

+6...+8°C

Puolipilvistä Iltapäivälämpötilat

KIMMO KLEMOLA 28

Etelä-Karjalan vihreän mies

Vihreät De Gröna

www.kimmoklemola.fi

ANU KILJUNEN

Katsastusasemien laatu on valvonnassa

AJONEUVOJEN katsastustoiminnan laatua valvotaan katsastusasemien omavalvonnalla, katsastustietojen datata-lysoimalla sekä tarkastuskäynnillä ja autojen uudelleen tarkastuksilla heti katsastuksen jälkeen.

– Valvonnan perustana on omavalvonta, sillä toimilupa edellyttää ISO 9001-laatusertifikaattia, kertoo erityisasiantuntija **Markku Kärkkäinen** Liikenne- ja viestintävirasto Traficomista.

Kaikkia katsastuksista saatavasta aineistosta saadaan katsastusasema- ja jopa katsastajakohtainen tieto hylkikäytöstä ja hyväksymisistä, jota verrataan valtakunnalliseen odotusarvoon. Asteikko on miinus 10:n ja plus 10:n välillä. Myös poikkeavan tiukat suoritukset laskevat arvosanaa, Kärkkäinen selvittää.

Tarkastuskäyntejä ja katsastettujen autojen uudelleen tarkastuksia ohjataan sitten erityisesti pahasti miinuksella oleville asemille.

Traficomissa katsastuksen laadunvalvonta on parin kolmen virkabenkijän työnä. Tarkastuskäynnit on ulkoistettu, ja tällä hetkellä ne tekee MAK-Tarkastus Oy. Kärkkäisen mukaan tarkastuskäynti katsastusasemalle kestää puolesta päivästä päivään. Siinä seurataan, kuinka asema suorittaa työtään, sekä käydään läpi asiakirjoja sekä laitteita.

– Meillä on vanhaan ollut oikeus suorittaa tarkastuskäyntejä katsastusasemille. Vuodesta 2014 lähtien meillä on ollut oikeus käyttää tarkastuskäyntien suorittajana yksityistä palveluntuottajaa. Sen sijaan katsastettujen autojen uudelleen tarkastukset suoritamme aina itse, koska lain mukaan vain Traficomin virkamiehellä on oikeus pysäyttää auto ja tarkastaa se uudelleen.

Takavuosina käytössä oli testiajoneuvo, jossa oli tiedetty 5–6 viikaa, jotka katsastajan piti löytää. Menettely oli tautala, mutta otetaan taas käyttöön. Katsastuslain muutos mahdollistaa testaustalon käyttämisen kaikkien pykälien mukaisesti.

Jos katsastusasema niskoittelee esimerkiksi asiakirjojen luovuttamisessa, sille voidaan määrätä uhkasakko. Niitä ei Kärkkäisen mukaan ole tähän mennessä tarvinnut käyttää.

Kärkkäisen henkilökohtainen arvio on, että lakimuutokset eivät suuremmin vaikuta katsastustoiminnan laatuun. | ILKKA POHJALAINEN

– Byrokrania on ollut alalla tiukkaa, ja on hyvä, että sitä puretaan. Meillä on pitänyt tähän asti olla joka asemalla vastaava henkilö. Jatkossa tarvitaan vain yksi henkilö, jolla on kaikki oikeudet. Vastaavia henkilöitä on ollut vaikea saada joka asemalle, ja toimintaa on jouduttu jopa karsimaan. Muutos tulee helpottamaan työvoiman saantia, Kinnunen kertoo.

Hallitus esitti katsastustoiminnasta annetun lain muutoksen vahvistamista toisessa viikolla. Muutoksen on määrä tulla voimaan marraskuun alusta.

MUUTOKSEN myötä yhdellä katsastusluvalla saa tehdä kaikkia katsastuslajeja ja kaikkien ajoneuvo- luokkien katsastuksia. Samalla velvollisuus suorittaa kaikkia luovan mukaisia katsastuksia poistuu. Näin ollen yritykset voivat va-

lita, mitä palveluita tarjoavat.

– Saamme itse päättää, millä asemalla teemme mitään katsastuksia. Se on hyvä juttu, Kinnunen kiittelee.

Autokatsastus Lappeenrannan yrittäjä **Tomi Tavinen** näkee uudistuksessa hyviä ja huonoja puolia.

– Tähän asti on ollut melko tiukat kriteerit päästä katsastusyrittäjäksi ja -koontoriksi. Nyt uudistuksen myötä tingitään tila-, laite- ja koulutusvaatimuksista. Millainen viidakkoo siitä tulee? Se jää nähtäväksi. Lunen, että valvontaa uudistus kuormittaa entisestään, Tavinen sanoo.

Myös Imatran Autokatsastuksen yrittäjä **Keljo Räsänen** on huolissaan laatuasioista.

”**Uudistuksen myötä tingitään tila-, laite- ja koulutusvaatimuksista. Millainen viidakkoo siitä tulee?**

TOMI TAVINEN

– On hyvä, että jokainen katsuri vastaa omista tekemisistään. Mutta toisaalta, jos tulee pieniä toimijoita, voi olla haasteellista saada laatuajärjestelmät pystyyn ja toimimaan. Siinä on oma jumppaamisensa, Räsänen pohtii.

MUUTOS voi lisätä kilpailua entisestään hyvin kilpailulla alalla, Kinnunen arvioi. Tilastokeskuksen Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilaston mukaan Suomessa katsastusalalla toimivien yritysten määrä on kasvanut vuosien 2013 ja 2016 välillä 54 prosenttia. Kehitys alkoi jo 1990-luvulla, jolloin katsastustoiminta vapautui kilpailulle.

– Toimijoita on paikka paikoin liikaakin. Etelä-Karjalassa ja etenkin

Lappeenrannassa käydään jo aika tiukkaa kiisa, Kinnunen sanoo.

Hän uskoo, että toimilupa- ja sääntely keventäminen entellee myönteisiä muutoksia asiakkaille.

– Katsastuspalvelut paranevat ja laajenevat paikkakunnilla. Eri katsastuksia tulee monipuolisemmin niihinkin paikkoihin, joista niitä ei ole ennen saanut, Kinnunen sanoo.

Tavinen taas arvelee, että uudistus ei vaikuta alan kilpailuun, kuluttajien tai hänen yritykseensä.

– Panostamme monipuolisuuteen, joustavuuteen ja pystymme tekemään kaikki katsastuslajit. Meillä on oma koulutusorganisaatio, jolla kouluttaa katsastajia. Voimme tehdä erikoistyöt nyt ja jatkossa. Räsänen pitää epätodennäköisenä, että muutos laskee katsastuksen hintaa.

– Todennäköisesti uudistus ei

näy kuluttajille mitenkään. Hinnat ovat nykyin jo subteellisen edulliset, joten niitä ei oikein pysty laskeamaan. Varusteet, laitteet ja palikat maksavat.

Seudun katsastuksen hinnat vaihtelevat noin 20–40 euron välillä.

KATSASTUSALALLE myllerryksiä tuo myös vuosi sitten voimaan tullut katsastuslainsäädännön uudistus, joka harventaa yksityiskäytössä olevien, uusien ajoneuvojen katsastusväliä.

Tämä merkitsee Kinnusen mukaan väistämättä sitä, että katsastusten määrä vähenee ja asemia tippuu pois toiminnasta.

– Muutos ei ole vielä näkynyt, mutta se tulee näkymään kyllä. Tosin enemmän se näkyy Helsingin seudulla, sillä Kaakkois-Suomessa on melko vanha autokanta, Kinnunen sanoo.

KATSASTAJAKYSELYN VASTAUKSET

1. *Kuinka monta katsastustoimipaikkaa yrityksellänne on Etelä-Karjalan-, Etelä-Savon- ja Kymenlaakson alueella?*

- 1 — 2 0
- 3 — 4 0
- 5 — 6 0
- 7 tai enemmän 0

2. *Kuinka monta ajoneuvokatsastajaa on yrityksenne palveluksessa em. alueella?*

- 1 — 4 3
- 5 — 9 0
- 10 — 14 0
- 15 tai enemmän 0

3. *Onko yrityksellänne tarve uusista katsastajista seuraavan viiden vuoden aikana?*

- Ei ole 2
- Kyllä, 1 — 2 kappaletta 1
- Kyllä, 3 — 4 kappaletta 0
- Kyllä, 5 tai enemmän 0

4. *Jos vastasit ed. kysymykseen kyllä, niin mikä tyyppinen tarve yrityksellänne on? Katsastusmies, joka suorittaa...*

- ... ainoastaan määräaikaikatsastuksia. 1
- ... myös muita toimia kuin määräaikaikatsastuksia. 0

5. *Arvioi esim. eläköitymisen ja katsastusvälimuutoksen vaikutus yrityksesi katsastajamääriin, Etelä-Karjalan-, Etelä-Savon- ja Kymenlaakson alueella?*

- 1 — 2 lisätarve 0
- 3 — 4 lisätarve 0
- 5 — 6 lisätarve 0
- 7 tai enemmän 0
- 0 tai vähennystarve 3

6. *Olisiko yrityksellänne mahdollisuutta ottaa katsastajaharjoittelijoita toimipaikkoihinne käytännön harjoitteluun, määräaikaikatsastuksen suorittaminen ja ATJ-järjestelmä pääpainonalueina?*

- Kyllä 2
- Ei 1

7. *Olisiko Saimaan Ammattiopisto Sampo Lappeenrannassa mielestänne sopiva sijainniltaan määräaikaikatsastajien teoriaopintojen koulutuspaikaksi?*

- Kyllä 3
- Ei 0

8. *Vapaa sana ajoneuvokatsastajan koulutukseen liittyen.*

- Koulutus tällä alueella olisi hyvä asia.
- Markkinat pienenevät, toiminta hiljenee ainakin hetkeksi, ja tarve sahaa muutaman vuoden.
- Harjoittelija ei saa tehdä mitään yksin/itsenäisesti, ohjaamiseen menee paljon aikaa. Ei sovi pienen katsastusaseman toimintaan.
- Muutoksia tulee koko ajan lisää.
- Pieniä yhden hengen katsastusasemien määrä mahdollisesti lisääntymässä uuden useita pieniä sivutoimipisteitä sallivan lain myötä, joka tulee voimaan marraskuussa.

Koulutuksen nimi Ajoneuvokatsastajan koulutus Saimaan Ammattiopisto Samossa**KOHDERYHMÄ JA PÄÄSYVAATIMUKSET:**

Autoalan insinööri, -teknikko, AT tai -EAT- tutkinnon suorittaneet

KOULUTUKSEN TAVOITE:

Ajoneuvon katsastajan tutkinto

KOULUTUKSEN SISÄLTÖ JA JÄRJESTÄMISMUOTO:

Koulutus järjestetään monimuoto-opiskeluna

	TAVOITTEET JA SISÄLTÖ	OPETUSMENETELMÄT
Alkukartoitus - Koulutukseen orientoituminen - Lähtötason kartoitus ja henkilökohtaistaminen - Oppimisvalmiudet	<p>Kartoitusjakson tavoite on selvittää osallistujien soveltuvuus sekä varmistaa motivaatio ajoneuvokatsastajan tehtäviin</p> <p>Koulutukseen orientoitumisen tavoitteena on, että opiskelija tutustuu koulutuksen tavoitteisiin, toteutukseen, omiin oikeuksiinsa sekä velvollisuuksiinsa ja oppilaitoksen käytäntöihin.</p> <p>Henkilökohtaistamiseen liittyvän lähtötason kartoituksen tavoitteena on selvittää opiskelijan aiempi työkokemus, osaaminen ja soveltuvuus koulutukseen sekä alalla työskentelyyn. Tämän pohjalta laaditaan tarvittaessa henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Suunnitelma laaditaan Wilmassa sähköisesti ja täydennetään opiskelijakohtaisessa henkilökohtaistamiskeskustelussa.</p> <p>Oppimisvalmiudet –osuudessa tavoitteena on tutustua erilaisiin tapoihin oppia ja löytää itselle sopivin. Tehdään tarvittaessa luitestit ja muita testejä joilla kartoitetaan oppimisvalmiuksia.</p>	<p>Kartoitusjakso toteutetaan teorialuokkaopetuksena ja henkilökohtaisina keskusteluina osallistujan ja vastuukouluttajan kesken.</p>
Toteutus 1 2h	<p>Tavoitteena on oppia yleiset ajoneuvojen varusteita ja käyttöä koskevat säännökset ja määräykset</p>	<p>Opetusmenetelminä ovat luennot, ryhmätyöt.</p>
Toteutus 2 2h	<p>Tavoitteena on oppia ajoneuvojen katsastusta koskevat säännökset ja määräykset</p>	<p>Opetusmenetelminä ovat luennot, ryhmätyöt.</p>

Toteutus 3 4h	Tavoitteena on perehtyä ajoneuvojen rakenteeseen varusteisiin ja kuormaamiseen.	Opetusmenetelminä käytetään luentojen lisäksi yksilö- ja pienryhmätehtäviä.
Toteutus 4 4h	Tavoitteena on perehtyä liikennevakuutuksiin ja ajoneuvoverotukseen	Opetusmenetelminä käytetään luentojen lisäksi yksilö- ja pienryhmätehtäviä eri aiheista, itsenäistä tiedonhankintaa eri lähteistä.
Toteutus 5 2h	Tavoitteena on oppia turvalliset työskentelymenetelmät	Opetusmenetelminä käytetään luentojen lisäksi yksilö- ja pienryhmätehtäviä eri aiheista, itsenäistä tiedonhankintaa eri lähteistä. Luentotyypistä lähiopetusta Työturvallisuus-keskuksen määrittelemän sisällön mukaisesti.
Toteutus 6 4h	Tavoitteena on oppia ajoneuvojen hyväksyntämenettelyt	Vuorovaikutteisena luokkaopetuksena ryhmän kokemuksia hyödyntäen. Teoriaosuu-teen liittyy itsenäisiä tehtäviä ja lainsäädäntöön tutustumista.
Toteutus 7 2h	Tavoitteena on perehtyä liikenneturvalli- suus asioihin	Opetusmenetelminä ovat luennot, ryhmä- työt.
Toteutus 8 4h	Tavoitteena on oppia ajoneuvojen rekis- teröinti asiat	Opetusmenetelminä ovat luennot, ryhmä- työt.
Toteutus 9 2h	Tavoitteena on oppia yleiset vastuukysy- mykset ja esteellisyys	Opetusmenetelminä ovat luennot, ryhmä- työt.
Toteutus 10 2h	Tavoitteena on perehtyä katsastuksen laa- tuun	Opetusmenetelminä ovat luennot, ryhmä- työt.
Toteutus 11 4h	Tavoitteena on oppia ajoneuvoliikennere- kisterin käyttö	Opetusmenetelminä ovat luennot, ryhmä- työt.
Toteutus12 3h	Katsastus toiminta ja sen kehittäminen	Opetusmenetelminä ovat luennot, ryhmä- työt.
Toteutus 13 45 h	Edellisten lisäksi opetusmenetelminä käy- tetään luentojen lisäksi yksilö- ja pienryh- mätehtäviä eri aiheista, itsenäistä tiedon- hankintaa eri lähteistä,	Itsenäinen opiskelu ja ryhmätöitä
Toteutus 14 Väh. Xxx h	Käytännön työharjoittelu katsastustoimi- pisteessä	Ohjaus ja valvonta toteutetaan työpaikka- käynnein ja puhelimitse. Opiskelija pitää työssäoppimispäiväkirjaa Moodle-alus- tallalla.

OPISKELIJAN JA OPPIMISEN ARVIOINTI

Opiskelijan oppimista ja työskentelyä arvioidaan monipuolisesti sekä koulutuksen aikana että koulutuksen päättyessä. Opiskelijan arviointi on laadullista eli opiskelijan osaamista verrataan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja niiden pohjalta

laadittuihin arvioinnin kriteereihin. Arviointimenetelmät valitaan siten, että ne mittaavat asetettujen tavoitteiden saavuttamista, soveltuvat käytettyihin opiskelumenetelmiin ja tukevat opiskelijan oppimista. Opiskelijalla on oikeus saada tietoa arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Mahdolliset tutkintosuoritukset arvioidaan asteikolla 1-5. Varsinainen koulutuksen hyväksyntä suoritetaan Traficom in toteuttamalla teoriakokeella.

KOULUTUKSEN PÄÄTTYMINEN

Koulutuksen päättyessä käydään tavoitteellinen päättökeskustelu, johon osallistuvat opiskelija, kouluttaja ja sekä mahdollisuuksien mukaan työssäoppimispaikkojen edustajat. Opiskelijalle laaditaan selkeä jatkosuunnitelma, johon sisältyy konkreettinen jatkotoimenpide. Jatkotoimenpide tukee opiskelijan työelämätavoitteita, ja voi olla esim. oppisopimuspaikka, muu ammatillinen koulutuspaikka, työpaikka avoimilla markkinoilla tai palkkatuella, työelämävalmennus-/työharjoittelupaikka tai ko. opiskelijalle soveltuva ratkaisu.

AIKUISOPISKELIJOIDEN OHJAUS JA TUKI

Lähin ohjauksesta vastaava henkilö on opiskelijan oma vastuupettaja. Opettajat ohjaavat omien opintojaksojen tehtäviä ja oppimista. **Vastuukouluttajan tehtäviin** kuuluu yhteydenpito, koulutuksen käytännön asioiden organisointi pääsääntöisesti esim. lukujärjestykset, tilavaraukset, opiskelija-haastattelut ja valinnat, opetussuunnitelma, opetuksen ja tutkinto toiminnan toteuttaminen opetussuunnitelman mukaisesti, tuki uusille kouluttajille, opiskelijapalautteen kerääminen, opintojen seuranta ja yksilöllisten opintopolkujen räätälöinti, tunnistaa erityisen tuen tarpeen ja tekee erityisen tuen suunnitelman sekä konsultoi tarvittaessa opoa tai ohjaus-koordinaattoria.

Eri koulutusaloilla on sovittu ohjausvastaavat, jotka vastaavat opiskelijoiden henkilökohtaisesta ohjauksesta ja tuesta. Ohjausvastaava ja opinto-ohjaaja antavat oppimis- ja työelämävalmennusta ryhmille eri aloilla ja tarvittaessa myös yksilöllistä tukea. **Ohjausvastaavan työnkuvaan kuuluu** ohjaus-, neuvonta- ja tukipalveluista tiedottaminen, tuki henkilökohtaisissa taistamisprosessissa, opiskelijan tukeminen oppimistyylin löytämisessä, toteuttaa oppimis- ja työnhakuvalmennusta oman vastuualueensa ryhmille, oppimisvalmiuksien testaaminen, pienryhmä-/yksilöohjaus opintojen eri vaiheissa (hakeminen, opinnot, jatkosuunnitelmat) erityisen tuen tarpeessa olevan opiskelijan tunnistaminen ja tukitoimien suunnittelu yhteistyössä vastuukouluttajan kanssa, opiskelijavalintoihin osallistuminen, koulutuksiin tutustujien päivien organisointi (1-2 päivää), koulutuspäällikkö hyväksyy toteutuksen. **Opinto-ohjaajan tehtäviin kuuluu** ohjaus ja tuki kaikissa opintojen vaiheissa (hakeminen, opinnot, jatkosuunnitelmat), kouluttajien ja ohjausvastaavien perehdyttäminen ohjausasioissa, yksilöohjaus, keskeyttämässä tai eroamassa olevien ja nk. siirto-opiskelijoiden ohjaus, ura- ja jatkokoulutussuunnitelmien ohjaus sekä aikuisten opinto-ohjauksen kehittäminen ja konsultointi, aikuiskoulutusten markkinointi.

Erityistä tukea tarvitseva aikuisopiskelija/tutkinnon suorittajan kohdalla huomioidaan tarvittava erityinen ohjaus, tukipalvelut ja erityisjärjestelyt. Ohjauksen ja tuen tarvetta kannustetaan tuomaan esille mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tarjolla on konkreettista apua opiskeluun ja oppimiseen, esim. oppimisen apuvälineitä, suulliset tentit, lisäohjaus tehtäviin. Lisäohjausta on mahdollista saada Oppipajoissa ja Sampopajassa. Opetuksessa käytetään tukitoimina samanaikaisopetusta, erilaisia opetusmenetelmiä ja -välineitä sekä pienryhmä- että yksilöopetusta. Koulutukseen sisältyy 10 tuntia/kk/ryhmä oppimista tukevaa lisäohjausta, joka sisältyy tarjouksen hintaan. Lisäohjauksen määrä arvioidaan kuitenkin aina opiskelijan henkilökohtaisen tarpeen mukaan.

Erityistä tukea tarvitseva aikuisopiskelija/tutkinnon suorittajan kohdalla huomioidaan tarvittava erityinen ohjaus, tukipalvelut ja erityisjärjestelyt. Ohjauksen ja tuen tarvetta kannustetaan tuomaan esille mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tarjolla on konkreettista apua opiskeluun ja oppimiseen, esim. oppimisen apuvälineitä, suulliset tentit, lisäohjaus tehtäviin. Lisäohjausta on mahdollista saada Oppipajoissa ja Sampopajassa. Opetuksessa käytetään tukitoimina samanaikaisopetusta, erilaisia opetusmenetelmiä ja -välineitä sekä pienryhmä- että yksilöopetusta. Koulutukseen sisältyy 10 tuntia/kk/ryhmä oppimista tukevaa lisäohjausta, joka sisältyy tarjouksen hintaan. Lisäohjauksen määrä arvioidaan kuitenkin aina opiskelijan henkilökohtaisen tarpeen mukaan.

Laki

ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain (957/2013) 3 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 12, 21 ja 26 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 12 ja 26

§ laissa 939/2018,

muutetaan 5—8 §, 9 §:n 3 momentin 2 kohta, 13 ja 14 §, 3 luvun otsikko, 15 §:n otsikko, 1 momentti ja 3 momentin 3 kohta, 16 §, 17 §:n 2 momentti, 19 §:n 2 momentti, 21 a §, 4 luvun otsikko, 22 §, 23 §:n 1 momentti, 27 ja 28 §, 29 §:n 1 momentti, 38 §:n 3 momentti,

41 §:n 1 momentti sekä 43—45, 48, 50 ja 52 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5, 8, 13, 14 ja 16 §, 19 §:n 2 momentti, 21 a, 22, 27 ja 28 §, 29 §:n 1 momentti, 38 §:n 3 momentti, 41 §:n 1 momentti sekä 43—45, 48 ja 50 § laissa 939/2018 ja

7 § osaksi laeissa 474/2017 ja 303/2018, sekä

lisätään lakiin uusi 14 a, 42 a, 43 a ja 43 b § seuraavasti:

2 luku

Katsastuslupa

5 §

Ilman katsastuslupaa suoritettavat katsastuksen osat

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että pakokaasupäästöjen, jarrujärjestelmien, vetokytkimien ja nopeudenrajoittimien tarkastuksia ja muita katsastustehtävien vähäisiä osia voi suorittaa myös muu kuin se, jolle katsastuslupa on myönnetty (tarkastuspaikka). Tarkastuspaikalla on oltava käytettävissä tarvittavat toimitilat, riittävä tarkastuslaitteisto sekä pätevä

ja asiantunteva henkilöstö.

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo tarkastuspaikkoja ja voi antaa niille huomautuksen tai

varoituksen, jos:

- 1) tarkastuspaikalla ei ole käytettävissä tarvittavia toimitiloja;
- 2) tarkastuspaikalla ei ole käytettävissä riittävää tarkastuslaitteistoa;
- 3) tarkastuslaitteiden huolto tai mittatarkkuuden tarkastus on laiminlyöty; taikka
- 4) tarkastuksia ei ole suoritettu asianmukaisesti.

Liikenne- ja viestintävirasto voi päättää, ettei tarkastuspaikan tarkastuksia hyväksytä, jos varoituksesta huolimatta 2 momentissa tarkoitettuja puutteita tai laiminlyöntejä edelleen esiintyy.

Tarkastuspaikoille asetettavista vaatimuksista ja toiminnan valvonnasta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös tehtävien suorittamisesta annettavista todistuksista ja niiden kelpoisuudesta. Rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädetään 52 §:ssä.

6 §

Katsastuslupa

2

Katsastuslupa myönnetään hakemuksesta, ja se oikeuttaa kevyiden ja raskaiden ajoneuvojen määräaikais-, valvonta-, rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastuksiin.

7 §

Katsastusluvan myöntämisen edellytykset

Katsastusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että:

- 1) hakijalla on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa;
- 2) hakija ei ole konkurssissa ja, jos hakija on luonnollinen henkilö, hän on täysi-ikäinen eikä hänen toimintakelpoisuuttaan ole rajoitettu;
- 3) hakija on luotettava;
- 4) hakijan toiminta on järjestetty siten, ettei hakijan harjoittama muu ajoneuvoihin liittyvä toiminta kuin katsastustoiminta vaikuta katsastuksen lopputulokseen;
- 5) hakija pystyy varmistamaan toiminnan riittävän korkean laadun, ja hakijalla on laadunhallintajärjestelmien vaatimuksia koskevan standardin SFS-EN ISO 9001:2008 tai tätä uudemman kyseisen standardin vaatimukset täyttävä, akkreditoitun sertifiointielimen sertifioima riittävän laaja laadunhallintajärjestelmä, jossa on otettu huomioon katsastustoiminnalle säädetyt ja määrätyt vaatimukset taikka standardin SFS-EN ISO/IEC 17020:2012 tai tätä uudemman kyseisen standardin vaatimukset täyttävä akkreditoitu laatujärjestelmä;
- 6) hakijalla on asianmukaiset yhteydet liikenneasioiden rekisteriin.

Katsastuslupaa ei myönnetä, jos hakemuksesta tai olosuhteista muuten käy ilmi, että hakemukseen liittyvät järjestelyt on tehty katsastusluvan edellytyksiä koskevien säännösten kiertämiseksi.

8 §

Lupa raskaiden ajoneuvojen katsastukseen poikkeuksellisin edellytyksin

Jos seudun raskaiden ajoneuvojen katsastuspalvelujen tarjonta on puutteellista, Liikenne- ja viestintävirasto voi myöntää poikkeusluvan raskaiden ajoneuvojen katsastuksiin katsastusluvan haltijalle, jonka toimipaikan tilat tai laitteet eivät vähäisiltä osin täytä raskaiden ajoneuvojen katsastuksiin kohdistuvia tässä laissa taikka sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia.

Katsastuspalvelujen tarjonnan puutteellisuutta arvioidessaan Liikenne- ja viestintäviraston on otettava huomioon ainakin alueen raskaiden ajoneuvojen katsastuspalvelujen saatavuus, seudun tyypilliset asiointimatkat ja katsastusvelvollisuuden alaisten raskaiden ajoneuvojen määrä.

Liikenne- ja viestintäviraston on peruutettava tässä pykälässä tarkoitettu poikkeuslupa, jos 1 momentissa tarkoitettu katsastuspalvelujen puutteellisuutta koskeva edellytys ei enää täyty.

Peruutetun luvan mukainen toiminta on lopetettava viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun puute palvelujen tarjonnassa on poistunut.

9 §

Hakijan luotettavuuden arviointi

Hakijaa tai 1 momentissa tarkoitettua muuta henkilöä ei myöskään pidetä luotettavana:

3

2) enintään viiden vuoden ajan aiemman toiminnan perusteella, jos hakija tai henkilö on toiminnallaan aiheuttanut muusta kuin tässä pykälässä tarkoitettuun syytä katsastusluvan peruuttamisen 43 a §:n nojalla; taikka

13 §

Katsastusluvan hakeminen

Katsastuslupaa haetaan kirjallisesti Liikenne- ja viestintävirastolta. Hakemukseen on liitettävä:

- 1) yhtiömuodossa toimivalta hakijalta kaupparekisteriote tai muu vastaava selvitys sekä selvitys yhtiön omistussuhteista;
- 2) selvitys siitä, miten hakija varmistaa toimintansa riittävän korkean laadun, ja selvitys 7 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuun järjestelmästä;
- 3) selvitys siitä, miten hakija järjestää toimintansa siten, ettei hakijan harjoittama muu ajoneuvoihin liittyvä toiminta kuin katsastustoiminta vaikuta katsastuksen lopputulokseen;
- 4) selvitys siitä, miten hakijan on tarkoitus toteuttaa yhteydet liikenneasioiden rekisteriin;
- 5) selvitys siitä, miten hakija sekä yhtiömuodossa toimivaan hakijaan määräävässä asemassa oleva täyttää hakemuksen mukaisen toiminnan vaatimukset.

14 §

Katsastusluvan myöntäminen

Liikenne- ja viestintäviraston tulee myöntää katsastuslupa hakijalle, joka täyttää 7 §:ssä säädetyt edellytykset.

14 a §

Katsastustoiminnan aloittamista koskeva ilmoitus

Ennen katsastustoiminnan aloittamista katsastustoimipaikalla, katsastusluvan haltijan on tehtävä Liikenne- ja viestintävirastolle ilmoitus, joka sisältää seuraavat tiedot:

- 1) toiminnan alkamisajankohta;
- 2) katsastustoimipaikan sijainti;
- 3) katsastustoiminnassa käytettävät toimitilat ja laitteet;
- 4) katsastustoimipaikalla tarjottavat katsastuspalvelut;
- 5) katsastustoimipaikan yhteyshenkilö.

Ilmoitus on tehtävä viimeistään 14 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista. Jos katsastusluvan haltija harjoittaa katsastustoimintaa usealla katsastustoimipaikalla, ilmoitus on tehtävä

jokaisesta toimipaikasta. Katsastusluvan haltija on velvollinen viipymättä ilmoittamaan Liikenne- ja viestintävirastolle 1 momentissa mainituissa tiedoissa tapahtuvista muutoksista.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten toimittamisesta ja sisällöstä.

3 luku

Katsastajaa koskevat vaatimukset

15 §

4

Katsastajan luotettavuus

Katsastajan on oltava luotettava.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua henkilöä ei myöskään pidetä luotettavana:

3) enintään viiden vuoden ajan, jos hän on toiminnallaan aiheuttanut muusta kuin tässä pykälässä tarkoitettusta syystä katsastusluvan peruuttamisen 43 a §:n 1 momentin 1 kohdan c alakohdan nojalla; taikka

16 §

Katsastajan luotettavuudesta päättäminen

Liikenne- ja viestintävirasto voi päättää erikseen katsastajan pyynnöstä taikka muutoin tarvittaessa, katsotaanko katsastaja luotettavaksi. Sakkorangaistukseen tuomittu tai määrätty katsotaan sopimattomaksi katsastustehtäviin enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Katsastajan rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädetään 52 §:ssä.

17 §

Katsastajan ammattitaitovaatimukset

Katsastajalta edellytetään lisäksi alalle soveltuvaa ajoneuvojen korjaamokokemusta taikka vastaavaa kokemusta tai osaamista sekä jatkokoulutukseen liittyvää käytännön kokemusta katsastustehtävistä.

19 §

Katsastajan jatkokoulutus

Pääsyaatimuksena 1 momentissa tarkoitetun määräaikaikatsastuskoulutuksen kevyiden ajoneuvojen koulutusjaksolle on kuuden kuukauden ajoneuvoalan korjaamokokemus taikka vastaavaa kokemus tai osaaminen.

21 a §

Ulkomailla hankitun ammattipätevyyden tunnustaminen

Edellä 17—19 §:ssä tarkoitetun koulutusvaatimuksen täyttää myös hakija, jolla on ammattipätevyyden tunnustamisesta annetussa laissa (1384/2015) tarkoitettu päätös toisessa Euroopan

unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa myönnettyjen muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta. Päätöksen tekee Liikenne- ja viestintävirasto. Tämän lain 32 §:ssä tarkoitettua jatkokoulutusluvan saanut koulutuksen antaja ja Liikenne- ja viestintävirasto voivat järjestää hakijalle ammattipätevyden tunnustamisesta annetun lain 7 §:ssä tarkoitettua kelpoisuuskokeen.

5

4 luku

Katsastustoimintaa koskevat yleiset vaatimukset

22 §

Katsastustoimipaikan toimintaa, toimitiloja ja katsastuslaitteita koskevat vaatimukset

Katsastustoimipaikan toiminta on järjestettävä siten, että katsastukset voidaan suorittaa asianmukaisesti ja niiden riittävän korkeasta laadusta voidaan varmistua.

Riittävinä toimitiloina pidetään tiloja, joissa katsastukset voidaan suorittaa asianmukaisesti ja säästä riippumatta. Katsastukset voidaan suorittaa asianmukaisesti, jos katsastustoimipaikalla on katsastuksia varten laitteet ja varusteet, jotka soveltuvat toimipaikalla katsastettavien

ajoneuvojen katsastuksiin.

Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarkemmat tekniset määräykset kuhunkin katsastuslajiin soveltuvista katsastuslaitteista, katsastusvarusteista ja katsastustoimipaikan tiloista.

23 §

Tasapuolisuus katsastustoiminnassa

Katsastusluvan haltijan on suoritettava katsastuspalveluja, joita se on 14 a §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa kertonut tarjoavansa. Palveluja on tarjottava jokaiselle niitä haluavalle.

27 §

Katsastusasiakirjojen säilyttäminen ja luovuttaminen

Katsastusluvan haltijan on lähetettävä rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastusta koskevat todistukset ja muut asiakirjat Liikenne- ja viestintävirastolle säilytettäväksi mahdollisimman pian sen jälkeen, kun katsastus on suoritettu loppuun. Liikenne- ja viestintävirasto saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa näitä todistuksia ja asiakirjoja sekä muita katsastustoiminnassa tarvittavia asiakirjoja teknisellä käyttöyhteydellä katsastustoimipaikoille katsastustoimintaa varten.

Katsastusluvan haltijan on säilytettävä muut kuin 1 momentissa tarkoitetut katsastusta koskevat todistukset ja muut asiakirjat. Määräaikaikatsastusta koskevat asiakirjat ja tarkastustodistukset säilytetään vähintään kaksi vuotta ja muut asiakirjat vähintään 15 vuotta.

28 §

Katsastustoiminnan päätyminen

Katsastustoiminnan keskeytyessä tai päättyessä katsastusluvan haltijan on toimitettava katsastuksen suorittamiseen välittömästi liittyvät asiakirjat ja lomakkeet Liikenne- ja viestintävirastolle sen pyynnöstä. Näihin asiakirjoihin sovelletaan muutoin, mitä 27 §:ssä säädetään katsastusasiakirjojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta.

29 §

Jatkokoulutuksen antaja

6

Katsastajien jatkokoulutusta antavalla on oltava Liikenne- ja viestintäviraston myöntämä lupa jatkokoulutuksen antamiseen. Liikenne- ja viestintävirasto antaa luvan myös yksittäisen täydennyskoulutustilaisuuden järjestämiseen. Tällaisen tilaisuuden järjestäjään sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään jatkokoulutusluvan hakijasta ja jatkokoulutusluvan myöntämisestä.

38 §

Tietojen antaminen valvontaviranomaiselle

Katsastusluvan ja jatkokoulutusluvan haltijoiden on viipymättä ilmoitettava toiminnasta vastaavien henkilöiden ja 9 §:ssä tarkoitettujen henkilöiden vaihdoksista sekä muista toimintaa koskevista merkittävistä muutoksista Liikenne- ja viestintävirastolle. Katsastusluvan haltijan on lisäksi ilmoitettava virastolle omistussuhteissaan tapahtuneista muutoksista.

41 §

Katsastetun ajoneuvon tarkastus

Katsastustoimipaikan katsastustehtävien valvomiseksi Liikenne- ja viestintävirasto saa heti katsastuksen jälkeen suorittaa ajoneuvolle katsastusta vastaavan tarkastuksen tai osan siitä. Tarkastuksen suorittamiseksi Liikenne- ja viestintäviraston virkamies saa pysäyttää ajoneuvon ennen sen poistumista katsastustoimipaikalta. Liikenne- ja viestintävirasto voi käyttää tarkastuksessa apunaan yksityistä palvelun tuottajaa, joka täyttää 40 §:n 2 momentissa säädetty vaatimukset. Tarkastus tulee suorittaa siten, että siitä aiheutuu uudelleen tarkastettavan ajoneuvon kuljettajalle mahdollisimman vähän vaivaa.

42 a §

Testiauton käyttö katsastustoiminnan valvonnassa

Liikenne- ja viestintävirasto voi käyttää katsastustoiminnan valvonnassa testiautoa, johon on etukäteen tehty tietyt viat. Liikenne- ja viestintävirasto voi käyttää testiautoa katsastustoimipaikoilla katsastuksessa ja arvioida testiautolle tehtyjen katsastusten tulosten perusteella katsastustoiminnan laatua kyseisellä toimipaikalla. Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä testiautotoimintaa varten muutoksia testiauton rekisteritietoihin liikenneasioiden rekisteriin.

43 §

Katsastusluvan haltijalle annettava varoitus

Liikenne- ja viestintäviraston on annettava katsastusluvan haltijalle varoitus, jos katsastusluvan haltija ei enää täytä katsastusluvan myöntämisen edellytyksiä. Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa katsastusluvan haltijalle varoituksen, jos on perusteltua syytä epäillä, ettei katsastusluvan haltija pysty varmistamaan katsastustoiminnan riittävän korkeaa laatua tai on jättänyt noudattamatta katsastustoimintaa koskevia muita säännöksiä tai määräyksiä taikka katsastusluvan ehtoja.

7

Jos varoituksen antamisen peruste on sellainen, että se voidaan korjata, Liikenne- ja viestintäviraston on ennen varoituksen antamista annettava luvanhaltijalle mahdollisuus kohtuullisessa määräajassa korjata puute tai laiminlyönti.

43 a §

Katsastusluvan peruuttaminen

Liikenne- ja viestintävirasto voi peruuttaa katsastusluvan, jos:

1) katsastusluvan haltija annetusta varoituksesta huolimatta:

a) ei enää täytä katsastusluvan myöntämisen edellytyksiä;

b) ei pysty varmistamaan katsastustoiminnan riittävän korkeaa laatua; tai

c) on jättänyt noudattamatta katsastustoimintaa koskevia muita kuin a tai b alakohtaa koskevia säännöksiä tai määräyksiä taikka katsastusluvan ehtoja; taikka

2) on ilmeistä, että katsastustoimipaikan toiminnassa havaittuja epäkohtia ei ole korjattu

43 b §:ssä tarkoitetussa määräajassa.

Edellä 1 momentin 1 kohdan b ja c alakohdan perusteella peruutus määrätään olemaan voimassa toiminnassa esiintyneiden puutteiden, rikkomusten tai laiminlyöntien vakavuuteen suhteutetun määräajan.

Katsastuslupa voidaan peruuttaa kokonaan, jos 1 momentissa tarkoitettu puute, rikkomus tai

laiminlyönti on vakava tai olennainen eikä lievempää seuraamusta voida pitää riittävänä taikka 1 momentin 1 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettua epäkohtaa ei ole korjattu 2 momentin

mukaisessa määräajassa.

43 b §

Katsastusten suorittamiskielto katsastustoimipaikalle

Liikenne- ja viestintävirasto voi katsastusluvan peruuttamisen sijasta enintään kuuden kuukauden määräajaksi kieltää katsastusten suorittamisen katsastustoimipaikalla, jos katsastustoimipaikalla on katsastusluvan haltijalle annetusta huomautuksesta tai varoituksesta huolimatta:

1) hyväksytty tai hylätty ajoneuvoja, joiden kaikkia ilmeisiä vikoja tai puutteita ei ole huomioitu;

2) jätetty noudattamatta katsastustoimintaa koskevia muita kuin 1 kohtaa koskevia säännöksiä tai määräyksiä.

Liikenne- ja viestintävirasto voi lisäksi kieltää kokonaan katsastusten suorittamisen katsastustoimipaikalla, jos on ilmeistä, ettei katsastustoimipaikalla pystytä varmistamaan katsastustoiminnan riittävän korkeaa laatua.

44 §

Katsastusten suorittamiskielto ja varoitus katsastajalle

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa katsastajalle varoituksen, jos hän on katsastuksessa:

1) hyväksynyt liikenteessä käytettäväksi ajoneuvon, jossa on ollut vaarallinen vika tai puutteellisuus;

2) hyväksynyt tai hylännyt ajoneuvoja, joiden kaikkia ilmeisiä vikoja tai puutteita ei ole

huomioitu; tai

3) jättänyt noudattamatta katsastustoimintaa koskevia muita kuin 1 tai 2 kohtaa koskevia

säännöksiä tai määräyksiä.

8

Liikenne- ja viestintävirasto voi enintään kuuden kuukauden määräajaksi kieltää katsastajaa

suorittamasta katsastuksia, jos hän annetusta varoituksesta huolimatta menettelee 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

45 §

Väliaikaiset toimenpiteet katsastustoiminnan puutteiden johdosta

Jos on ilmeistä, että katsastusluvan haltijan tai katsastajan katsastustoiminnassa on olennaisia puutteita tai vääriä käytöksiä, Liikenne- ja viestintävirasto voi väliaikaisesti kieltää katsastusluvan haltijan katsastustoiminnan harjoittamisen ja katsastajan katsastusten suorittamisen

sekä tarvittaessa estää katsastusluvan haltijaa tai katsastajaa käyttämästä liikenneasioiden rekisteriä ja tallettamasta tietoja tietojärjestelmään. Väliaikainen kieltäminen sekä käytön ja tallettamisen estäminen ovat voimassa, kunnes katsastusluvan peruuttamista tai katsastajan katsastusten

suorittamisen kieltämistä koskeva asia on lopullisesti ratkaistu 43 a tai 44 §:n nojalla. Asia on

ratkaistava ilman aiheutonta viivytystä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja väliaikaista kieltämistä ja tietojärjestelmän käytön ja tallettamisen estämistä koskevia päätöksiä on noudatettava päätöksistä tehdyistä valituksista huolimatta.

48 §

Henkilörekisteritiedot

Liikenne- ja viestintävirastolla on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus saada tarpeellisia tietoja rikosrekisteristä ja liikenneasioiden rekisteristä katsastusluvan

myöntämistä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä, 10 ja 16 §:ssä tarkoitettua päätöksentekoa ja 6 luvussa tarkoitettua valvontaa varten. Tieto rikoksesta voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa 43 ja 43 a §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden yhteydessä katsastusluvan haltijalle sekä 10 ja 16 §:ssä tarkoitettujen päätösten yhteydessä päätöstä pyytäneelle

katsastusluvan hakijalle tai 9 §:ssä tarkoitetulle henkilölle sekä päätöstä pyytäneelle katsastajalle.

50 §

Uhkasakko

Liikenne- ja viestintävirasto voi asettaa tämän lain nojalla antamansa käskyn tai kiellon tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakosta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

52 §

Virkavastuu

Katsastajaan katsastukseen liittyvissä tehtävissä, katsastajien jatkokoulutustoiminnasta vastaavaan henkilöön ja jatkokoulutusta antavaan henkilöön jatkokoulutukseen liittyvissä tehtävissä sekä 5, 40 ja 41 §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia suorittavaan henkilöön kyseisissä tehtävissä sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 2019.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa oleva katsastuslupa on voimassa 31 päivään joulukuuta 2019 ja sen nojalla katsastustoimintaa harjoitetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Helsingissä 15 päivänä maaliskuuta 2019

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner